

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inzeratni oddelki: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: Ljubljana, pokrajina pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Conti. Conti. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz K.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

UTIRO

Izjava vseh danov posejiteljev
Miročinskih zemljišč in vseh
in inozemstva vključno s posejiteljskim
terena št. 36.50.

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blica di propaganda italiana ad extra:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Vivaci azioni sul fronte tunisino

Efficaci attacchi dei bombardieri dell'Asse contro il porto di Bona e Tripoli

Il Quartier Generale delle forze armate comunica in data di 3 marzo 1943-XXI il seguente bollettino di guerra No 1012:

Vivaci azioni ed intensificata attività di elementi esploranti e dell'artiglieria sul fronte tunisino.

L'aviazione dell'Asse ha abbattuto in combattimento tre aerei.

Nostri bombardieri hanno attaccato il porto di Bona provocando notevoli incendi, altri apparecchi italiani e germanici

agivano efficacemente su Tripoli. Numerose bombe sono state lanciate da aerei nemici su Biserta e Tunisi: danni sensibili agli abitati e circa 100 morti e 200 feriti fra la popolazione civile.

Velivoli anglo-americani hanno bombardato Avola (Siracusa), Pozzallo e l'Isola di Lampedusa.

Centrato dalle artiglierie contro-aeree un plurimotore è precipitato in mare al largo di Pozzallo.

Živahne akcije na tuniškem bojišču

Učinkoviti napadi osnih bombnikov na pristanišče v Boni in Tripolis

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 3. marca naslednje 1012. vojno poročilo:

Živahne akcije in ojačeno delovanje izvidniških oddelkov in topništva na tuniškem bojišču.

Letalstvo Osi je v bojih sestrelilo tri letala.

Naši bombniki so napadli pristanišče Bona in povzročili znatne požare, medtem ko so druga italijanska in nemška letala

učinkovito delovala nad Tripolisom.

Sovražna letala so odvrгла neštete bombe na Bizerto in Tunisi; občutna škoda v naseljih in okrog 100 mrtvih in 200 ranjenih med civilnim prebivalstvom.

Anglesko-ameriška letala so bombardirala Avola (Siracusa), Pozzallo in otok Lampedusa.

Zadet od protiletalskega topništva je neki večmotorni bombnik treščil v morje v bližini Pozzalla.

Ofenzivnost italijanskega letalstva

Tanger, 2. marca. s. Uspehi ofenzivnih prodorov Osi v srednjem in južnem Tunisu so še predmet živega zanimanja v vseh glavnih krajih bivše Francoske severne Afrike. Število ameriških, angleških in francoskih ranjenecv je bilo tako visoko, da niso bile napolnjene samo vse bolnišnice v Alžiru in Maroku, temveč je bilo treba v bolnišnice preurediti tudi šole. Lahko ranjene so poslali celo v Gibraltar, od koder so morali poslati v Alžir nekaj s sanitetnimi potrebščinami natovorjenih ladij. Mnogi ranjenci, ki so jih povprašali o dogodkih na fronti, so pripovedovali, da so italijanske in nemške čete naravnost pregazile oborožene sile zaveznikov. Poročilo so nadalje, da je bilo sodelovanje pehote, topništva in letalstva Osi odlično in skrajno učinkovito. Zavezniki sile so bile presenečene zaradi neprekinjenosti akcije italijansko-nemških čet, ki so po zavzetju postojank nastali položaj takoj izkoristile, ne da bi mogli poraženi sovražnik izvesti reorganizacijo in se znajti v novem položaju.

Ranjene topniški častnik je izjavil, da sta nastala v angleško-ameriški razvrstitvi dva široka vdora, skozi katere so se čete Osi naglo razvile proti Gafsi in Kaserinu. V tem odseku so bila zaveznika ojačenja nezadostna in so prišla prekasno na pomoč. V zaledju je bila služba slabo organizirana, morda zaradi tega, ker ni nihče pričakoval tako nenadne in energične iniciative s strani Osi. Sovražnik je napravil resnično bliskovit natančen in odločen mačji skok. Da je bil udarec hud za Američane, ne kažejo samo izredno velike izgube 6000 padlih in 13.000 ranjenih, pogrešanih in ujetnikov, temveč tudi dejstvo, da sta morala na bojišče pohiteti general Eisenhower z vsem svojim štabom in general Alexander. Navzočnost Alexandra ob strani Eisenhowera je povzročila ironične komentarje med angleškimi vojniki, ki so trdili, da se je položaj vzpostavil zaradi Alexandrovega talenta in ne zaradi zmedenih polikovusov in protislovnih odredb generala Eisenhowera.

Zaostritev rusko-poljskega spora

Omalovažujoč odgovor Moskve na očitke poljske emigrantske vlade v Londonu

Rim, 2. marca. s. Sovjetska vlada je končno odgovorila na izjave lažne poljske vlade v Londonu z dne 5. februarja. Besedilo odgovora je objavil radió Moskva, ki je dal s to obliko objavo, ki je nenavadna v zgodovini diplomatskih pogajanj, zlasti med tako zvanimi zavezniki, ton bednih čenč. Res je, da je v zvezi dal Sikorski, toda Sovjeti so poplačali Poljakom v Londonu in pograbili priliko za pocieni ali pričo obtožb o nebrzdanih imperializmi. Sovjeti so se sklicevali na atentsko listino in na »notno fronto ob atenskih narodov proti nemškimi vpadalcem«.

Rusko-poljski spor je značilen primer hudih nesoglasij glede številnih nerešenih vprašanj, ki žalostijo hibridno boljševiško-demokratsko zavezništvo. Radio Moskva je glede tega izjavil:

»Poljska izjava kaže, da poljska vlada ne priznati zgodovinskih pravic ukrajinskega naroda v Belu Rusiji, ki hoče biti združen v naravnih mejah Ukrajine. Ne glede na dejstvo, da je do združitve Ukrajincev v Belu Rusiji v okviru narodnih mej že prišlo, zahteva poljska vlada vendarle delitev ozemlja Bele Rusije ter bi podpirala politiko razkosavanja prebivalstva Bele Rusije. Sovjetski krogi so mnenja, da je zanikanje pravice ukrajinskega naroda po združitvi v svojih naravnih mejah očiten znak imperialističnih namer poljske vlade. Atlantska lista ne pobiljša nikogar, da bi ovrnil narodne pravice Ukrajincev v Belu Rusiji. Celo lord Curson vstopa kljub svojemu nepriznatijskemu zadržanju do Sovjetske zveze, da Poljska ne bo mogla postaviti zahtev do ozemlja Bele Rusije, to da poljski vladni krogi ne kažejo nobenega razumevanja za to.

Treditev poljske vlade, da je Poljska od pričetka te vojne odklanjala kakršna koli sodelovanje v katerem koli trenutku z Nemčijo proti Sovjetski zvezi, ne ustreza dejstvu. Ves svet pozna prejšnjo politiko

poljske vlade, ki jo je vodil zunanji minister Beck, ki je skušal postaviti Poljsko proti Sovjetski zvezi.

Poljska vlada se ni ničesar naučila, če zdaj postavlja zahteve do ukrajinskega ozemlja Bele Rusije in z negovanjem neprijateljstva med poljskim narodom in Ukrajinci Bele Rusije, ne slabi samo bodočega položaja Poljske, temveč razbija tudi skupno fronto slovanskih narodov v borbi proti nemškimi vpadalcem. Izjava poljske vlade — zaključuje radio Moskva — kaže, da ne zrcali pristnega mnenja poljskega naroda.

Učinkovita protiletalska obramba Berlina

Berlin, 2. marca. s. Angleški bombniki so pretekli noč prodrli do Berlina. Koncentrirani napad sovražnika se je izjalovil zaradi drzne napadalnosti nočnih lovcev in silovitosti ognja neštetih protiletalskih baterij velikega in največjega kalibra ob pomoči zelo številnih reflektorjev. Na mesto so bile odvžene predvsem bombe na slepo. Gasilci in člani protiletalske zaštite so lahko ob odločnem sodelovanju prebivalstva krotili požare. Iz dosedanjih vesti je razvidno, da napad, izveden v temni noči, ni imel nobenih posledic vojaškega značaja. Sovražnik je izgubil znatno število bombnikov. Stalno prihajajo vesti o nadaljnjih sestreljenih sovražnikih letalih. Ostanke nekaterih sovražnih težkih letal, ki so se razleteli v zraku po dobro merjenih streljih protiletalskega topništva, ležijo v raznih krajih v neposredni in oddaljeni okolici Berlina.

Berlin, 3. marca. s. Po zadnjih ugotovitvah pristojnih poveljstev je število letal, ki so jih Angličje izgubili ob napadu na Berlin, naraslo na 21.

PRIZNANJE IN ZAHVALA DUCEJA JUNAŠKIM BORCEM V RUSIJI

Ducejevo dnevno povelje ob povratku velikih edinic osme armade iz Rusije v domovino — S slavo ovenčane divizije

Rim, 2. marca s. Ob povratku naših velikih edinic z ruske fronte v domovino na odmor in v vrho spopolnitve je izdal Duce naslednje dnevno povelje:

Oficirji, podoficirji, sarži in vojaki osme armade!

V hudi borbi ob strani nemških in zavezniških armad na ruski fronti ste podali neštevilne odločilne dokaze o svoji žilavosti in hrabrosti. S premočnimi silami sovražnika ste se borili do možnih mej in ste posvetili s krvjo zastave svojih divizij.

Od »Julie«, ki je odbijala več dni prve valove boljševiškega napada, do »Tridentine«, ki si je po obkolitvi odprla prehod preko sovražnih postojank v enajstih zaporednih borbah, do »Cuneense«, ki je trdno držala do zadnjega, po tradicijah planincev Italije, zaslužijo vse divizije, da se omenijo v dnevnem povelju naroda. Tako so se do žrtvovanja do skrajnosti borili borci »Ravenne«, »Cossérie«, »Pasubia«, »Vicenze«, »Sfrozesece«, »Celere«, »Torina«, katere odpor pri Harkovu je stran slave, in vi, Črne srajce skupin »23. marc in »3. januar«, ki ste tekmovali s tovariši ostalih edinic. Pomanjkanje, trpljenje, neskončni marši so postavili pod izredno preizkušnjo vaš telesni in moralni odpor. Samo z visoko zavestjo dolžnosti in z vedno pristno predstavo Domovine ste lahko vse to prestali.

Nič manj hude niso bile izgube, ki ste jih utrpeli v bitki proti boljševizmu, toda šlo je in gre za obrambo tisočletne evropske omike pred moskovskim barbarstvom.

Oficirji, podoficirji, sarži in vojaki!

Vi ste brez dvoma čutili, s kakšnim vznemirjenjem in s kakšno neomajno vero v končno zmago je italijanski narod sledil fazam gigantske bitke in kako je ponosen na vas.

Pozdrav Kralju! Mussolini.

Iz glavnega stana Oboroženih sil, 1. marca 1943-XXI.

Odmev Ducejevega priznanja v Nemčiji

Berlin, 3. marca. s. Nekateri današnji jutranjki med njimi »Deutsche Allgemeine Zeitung« in »Zwölfuhr-Blatt« objavljajo z velikim poudarkom in vidnimi naslovi Ducejevo dnevno povelje velikim edincem, ki se vračajo z vzhodnega bojišča. Listi uporabljajo to priliko za poveljevanje hrabrosti in požrtvovalnega duha italijanskih vojakov, ki so skupno z nemškimi tovariši na vzhodnem bojišču vzdržali morda najhujše in morda najtrdo-
vratnejše boje v tej vojni, s čimer so proslavili svoje prapore nove Mussolinijeve Italije z najčistejšo slavo.

cimi, Michelangel, Bassi, Magano, generali Cia-cia. Criverlari, oficirji specialnih služb, konzul Morelli, prvi senior Mariani in seniorja Giudaelli in Larice, poveljnik šole vojaških gojencev. Na Ducejev ukaz so se oficirji osebno predstavili.

Poveljnik narodne gozdne Milice Eksc. Renzo Chierici je Duceju na kratko podal poročilo o delu, ki ga je opravila narodna gozdna Milica zlasti na področju oskrbe s kurivom, in je očrtal njen napor v 49.000 delovnih središčih na vsem nacionalnem ozemlju in večinoma v goratih predelih. Nato je zagotovil, da se bodo tudi v prihodnjem letu vse Črne srajce od najvišjega oficirja do navadnega prostaka posvetile kakor v preteklem letu z vso silo in žilavostjo ter z duhom požrtvovanja svojim nalogam, ki jih postavlja vojni čas.

Duce je najprvo omenil, da je pred letom sklical na raport oficirje narodne gozdne Milice in jim dal navodila za proizvodnjo drv in premoga, ter je izrazil zadovoljstvo sprico energije, sposobnosti in odrekovanja, s katerim je narodna gozdna Milica v celoti izpolnila določeno zapoved ter je poveljnike in vse oficirje ter Črne srajce pohvalil. Duce je čenil, da je ustvaril narodno gozdno Milico za zaščito gozdov in da mora zdaj Milica opravljati čisto drugo, gačno delo zaradi višjih zahtev vojne, nato pa bo v bodočnosti pozvana, da bo Domovini zopet dala na razpolago čim več gozdnega bogastva, ki se je v najhujših trenutkih očitno pokazalo za tako važno. Duce je nato razpravljal o raznih vprašanjih, tako o cenah, revizicijah in o totalitarni disciplini ter je izrazil prepričanje, da bo oficirje zopet lahko pohvalil za delo, ki ga bodo v tem letu gotovo opravili z občajno tehnično sposobnostjo in z najbolj žilavo voljo. Oficirjem je naložil, naj neposredno prinese njegov pozdrav in pohvalo gozdnim Črnim srajcem, katerim lahko zaupa naloge v miru in v vojni.

S pozdravom Duceju po poveljniku Narodne gozdne ilice se je raport pričel in zaključil.

Duce narodni gozdni milici

Na raportu je izrazil vsem pripadnikom gozdne Milice svojo zahvalo in svoj pozdrav

Rim, 2. marca s. Duce je ob navzočnosti ministra za poljedelstvo in gozdove sprejel poveljnika narodne gozdne Milice oficirje štaba inspektorata gozdnih podjetij poveljnike gozdnih legij, direktorje uradov za les iz anektiranih področij poveljnika gozdne akademije v Firenzi in šole za vojaške gojence iz Citta

Ducaie, Navzoči so bili generali Felici, Tichioni in Sala, konzul Verger, šef lesne službe s podčefi Giulianiem, Muscaro, Scalambrettjem, Ferrerom, Aronico, Camaltjem, Scubijem in Scriseijem, konzul Sacchi, poddirektor državnega gozdnega podjetja, poveljniki legij F. Orini, Grazzini, Federico, Francardi, Pilla Capuc-

Nemški prodor do Donca pri Izjumu

Obditi sovjetski napadi severnozahodno od Orla — V februarju je bilo sestreljenih 886 sovjetskih letal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 3. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Sovražnik je na nekaterih mestih znova napadel na kubanskem mostišču in postojanke ob Miusu. Bil je povsed krvavo zavrnjen.

Nemški protinapadi so pri Izjumu na široki fronti dosegli srednji Donec. Tudi vzhodno od Slavjanska in na področju severnozahodno od Harkova so naše divizije zasledovale umikajočega se sovražnika, odrezale več sovražnikovih skupin in jih uničile.

Medtem ko je južnozahodno od Orla še zmerom močan pritisk sovražnika proti naši fronti, so nemške pehote in oklepne divizije na prostoru severnozahodno od Orla ustavile močne napade sovražnika, razbile sovražnikove sile, ki so vdrle na glavno bojišče, in jih vrgle po uničenju 16 težkih in najtežjih oklepovih voz nazaj.

Mesto Ržev je bilo v nizu načrtnih premikanj za skrajšanje fronte izpraznjeno. Zaščitni oddelki, ki so že nekaj dni mesto imeli samo še zasedeno, so se v noči

na 3. marec po porušenju mostov preko Volge neopaženo odmaknili od sovražnika. V ostalih odsekih srednjega in severnega dela vzhodne fronte je potekel dan razen nekaterih krajevnih napadov v splošnem mirno.

Naprave na murmanski železnici so nemška strmoglavna letala učinkovito uničevala.

V mesecu februarju je sovjetska vojska izgubila 886 letal, in sicer 701 v letalskih bojih, 118 po obstreljevanju protiletalskega topništva, 30 pa po obstreljevanju oddelkov kopne vojske, medtem ko je bil ostanek uničen na tleh.

Na severni tuniški fronti so bili kljub močnemu sovražnemu odporu doseženi nadaljnji krajevni uspehi. Oddelki letalstva so obstreljevali topniške postojanke in motorizirane oddelke sovražnika. Bojna letala so napadla pristanišče v Tripolisu.

Pesamezna sovražna vznemirjevalna letala so metala preteklo noč bombe na zapadne nemške kraje. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno, dve nadaljnji pa je sovražnik izgubil po obstreljevanju nad obalo Rokavskega preliva.

Ustaljevanje nemške fronte na vzhodu

Berlin, 2. febr. Ton sovjetskih poročil, ki jih objavlja Moskva po večkrat na dan, postaja vedno skromnejši. Ta poročila za sedaj ne govore več o uspešnih rdeče vojske, marveč naglašajo ustaljenje nemške obrambe in govore o nemški protiofenzivi, ki je v teku na področju Izjuma. Vse to pomeni grob največjih nad Stalina in njegovega glavnega stana, ki si je utvarjal, da bo južno nemško fronto zmel v prah. V Berlinu opozarjajo na ta preokret v moskovskih poročilih in podčrtavajo naraščajočo borbenost nemških čet, ki so sedaj zaposlene s tem, da potiskajo boljševiške čete proti vzhodu. Ustalele fronte napreduje tudi v enih odsekih, kjer so Rusi nekoliko tednov izvajali svoje najsilnejše napade. Začnjeni sovražni napadi na črti zapadno od Harkova in Kurska so ostali tako brez uspeha, kakor oni, ki jih je sovjetsko poveljništvo podvezlo severno in južno od Orla ter na področju Ilmenskega in Ladockeškega jezera.

Kakor se javnost spominja, se je vse od začetka vojne z Rusijo razpravljalo o važni vlogi, ki jo ima prostor v vojni. Ruski zavezniki so se krčevito držali mnenja, da bo ogromni ruski prostor prvi sovražnik Nemčije in da se bo ob njem razbila sila nemške vojske. V tej trditvi je le toliko resnice, v kolikor je pravilno, da je prostor sovražnik tistega, ki prodira in si ustvarja s tem dolge črte za okirbo. Toda nemška vojska se mora borovati ne samo z boljševiškim četami, ampak tudi z nevšečnostjo tal. Vendar poudarja general von Dittmar, da je v nekem svojem članku, da je v teku velike zimske sovjetske ofenzive ogrmni prostor služil Nemcem, ki se ga poslužujejo pri izvajanju gibljive vojne kot orožja, s katerim si vedno zagotove v veliki meri svobodo akcije. General Dittmar izrecno poudarja, da noče zmanjševati važnosti in pomena onih tal, ki jih je moralo nemško poveljništvo izprazniti pod pritiskom sovjetske ofenzive. Važnost izgubljenih tal v gospodarskem pogledu je očitna, kot izguba za eno stranko in kot dobiček za drugo. O tem ni nikakega dvoma,

toda v sedanjem trenutku je ta prostor za nemško vojsko samo prostor, kjer se razvija orjaška zimska obrambna bitka. Vse drugo je postranski pomen. Po zadnjih generala Dittmarja ima nemško poveljništvo dovolj prostora za bitko in zlasti za svoje manevre, s katerimi izvaja premikalno obrambo brez omejitve v globino.

Tega generala Dittmarja se opira na naslednje razloge:

1. Samo globina prostora, ki ga brani vojska z gibljivimi operacijami, je omogočila učinkovite zaporne akcije, in le s tem, da je vojska na odmiikanju puščala za seboj posamezne postojanke, je lahko ovirala napredovanje sovražnika. V težkem položaju po obkolitvi 6. armade pri Stalingradu in po probuju fronti so bili napadli dnevi in tedni neznesne napetosti v teh odsekih, kjer se je začela ustaljevati obrambna fronta in kjer je bilo le zelo nezdratno število nemških čet. Samo junaškemu odporu posadk posameznih utrd in postojank se je zahvaliti, da so sovjetske vojske šele tedne in tedne kasneje prišle v bojni stik z zmrznjenimi silami, toda zaporni pomen teh vogalnih stebrov obrambe, ki so stalno zadrževali Ruse, si lahko predstavljamo samo sprito razdelj in prometnih prihk na ogromnem ruskem prostoru.

2. Odpor teh vogalnih stebrov v globokem področju prečne obrambe je znatno zakasnil sovjetsko prodiranje. To je omogočilo d-tok rezerv in s tem ustalitev nove fronte.

3. Kot najučinkovitejši taktični pomen prostora kot orožja v elastičnem bojevanju, v katerem se odmiikanje menja z obrambo in s protinapadom, je ta način prizadel sovražniku znatne izgube. To so pravi razlogi za prevladnost, s katero napredujejo sovjetske prednje čete. Razen tega je nemški način bojevanja tudi prečel popoln probaj fronte, dasi so imeli Rusi na razpolago ogromno številčno premoč. Ako bi nemško poveljništvo ne imelo na razpolago tekega ogromnega prostora, bi ne moglo niti misliti na obrambno taktiko te vrste.

4. Ravnotežje sil, ki je bilo začasno izgubljeno, se je dalo vzpostaviti samo v globini prostora. Važno je le dejstvo, da se je to doseglo, ne pa področnost, kje se je to doseglo. Vzhod je s svojimi neobsežnimi ravninami naravnost klasičen teren za premikalno vojno, ki nudi vsakršne možnosti in vsakovrsten izbor taktičnih ptez.

General Dittmar razpravlja napoeel o trditvi, da je nemška prožna taktika samo ponavljanje sistema umikanja, ki se ga je poslužilo rusko vrhovno poveljništvo v poletju 1941 in 1942. Ne glede na to, ali je ta trditev utemeljena ali ne, so vendar med nemškimi in ruskimi načini bistvene razlike, čeprav enaki terenski pogoji in enaki operativni cilji lahko privedejo do enakih načinov borbe. Odmiikalna taktika omogoča, da sovražnikov pritisk udarja v prazno in kljub veliki sili ne donosa taktičnih plodov.

Ena izmed teh razlik je ta, da so nemške napadalne čete preteklo poletje prodirle vse ozemlje med Doncem in Stalingradom vedno na pohodih in v boju v petih tednih, dočim je sovjetska ofenziva rabila za isto razdaljo dobre tri mesece.

Res je, da je zima znatno ovirala sovjetske čete pri napadu in pohodu, vendar je jasno, da so nemške utrdbe in nemška silajna obramba sploh imele največji delež pri tem, da se je zakasnila sovražna ofenziva. (»Il Piccolo«.)

Hude sovjetske izgube pri Demjansku

Berlin, 3. marca. s. Zadnje nemško vojno poročilo poroča o klinu na področju pri Demjansku. S to akcijo, poudarjajo v takojšnjih vojaških krogih, se je trenutno zaključila dolga vrsta operacij, ki so trajale nad 14 mesecev in sicer od 6. januarja leta 1942. Od 8. januarja do 1. marca leta 1942 se je v hudih borbah kakor popolnoma osamljena trdnjava, oskrbovana samo po zračni poti, junaško borila skupina Brookdorf-Halefelda. Divizije z raznih področij Nemčije so vzdržale in odbijale stalne silovite napade številčno močnejšega sovražnika in so se odlikovale s svojim navdušenjem in junaštvom v tem izredno težavnem področju. Po izredno hudi zimni leta 1941-42 so bile z ofenzivnimi operacijami maršala Buscha, kateremu so odlično pomagale letalske sile pod poveljstvom generala Hellera, vzpostavljene zveze z junaško skupino izoliranih sil in od tega trenutka naprej so skušale sovjetske čete prenestano, toda vedno zaman, z izredno hudimi napadi zopet presekatii zveze do tega klina. Ti napadi so bili vedno brezplodni in so zahtevali izredno krvave žrtve. Na tem bojišču je bilo med operacijami od 8. januarja leta 1942 naprej ujetih 30.519 sovjetskih vojakov in zajetih ali uničenih 2292 tankov, 617 topov vseh kalibrov, 4886 možnarjev in strojnih. Uničenih je bilo tudi 125 sovjetskih letal.

Smrt nemškega letalskega polkovnika na bojišču

Berlin, 3. marca. s. Na vzhodni fronti je v borbi padel polkovnik Oton Heyner, vitez železnega križa, šef štaba nekega poveljništva letalstva.

Odmevi Ribbentropovega obiska v Rimu

Popolna istovetnost stališč Italije in Nemčije

Madrid, 2. marca, s. Poročila o obisku Ribbentropa v Italiji objavljajo vsi listi na prvih straneh z velikim poudarkom in podčrtavajo njegov izreden pomen. Poudarjajo se zlasti pomenov priprave volje za nadaljevanje vojne do uničenja sovražnih sil in do popolne odstranitve boljševiške nevarnosti. Ta sklep pomeni ponovno nepopravljivo edinstvo in popolno istovetnost stališč Italije in Nemčije ter odločno demantira fantastične vesti, katere je demokratska propaganda razširjala v zadnjih tednih o mirovnih predlogih. Italija in Nemčija ne bosta odložili orožja, dokler ne dosežeta popolne zmage, ter sta odločni vzpostaviti v Evropi nov red in osvoboditi Evropo boljševiške, plutokratske in židovske nevarnosti. Izredno velik poudarek so listi dali tudi odlikovanju princa Umberto, ki ga Hitler podelil veliki zlati križ reda Nemškega orla.

Stockholm, 2. marca, s. Vsi švedski listi so posvetili cele stolpce sestanku Mussolinija in Ribbentropa in važnosti razgovorov ob tej priložnosti. Švedski listi podčrtavajo ta dogodek, ki demantira nepregledne namerne vesti proti Osi in proti Italiji še posebej, katere je zadnje čase širila sovražna propaganda. Čeprav so italijanski komentariji o dogodku sestavljeni rezervirano in ne navajajo podrobnosti glede vprašanj, o katerih sta se Duce in nemški zunanji minister razgovorjela, smatrajo na švedskem da s razgovori potekali po dosežanih smernicah Osi, ki temeljijo na trdni odločitvi, da se vojna za vsako ceno nadaljuje.

Bern, 2. marca, s. Ves tisk posveča dolge stolpce obisku Ribbentropa v Italiji. V komentarjih pripominja, da uradna poročila, izdana v obeh glavnih mestih, demantira-

jo vesti, po katerih naj bi bila nedavna preosnova italijanske vlade znak slabosti italijanske morale. Vojna se bo nadaljevala do zmage, ki bo omogočila uvedbo novega reda, švicarski listi komentirajo zlasti to točko ter poudarjajo, da sledi ponovno iz sestanka, da je tudi letos kakor lani sovražnik št. 1. Osi in zaradi tega sovražnik Evrope Rusija.

Lizbona, 2. marca, s. Angleška revija »The Truth« piše v uredniški beležki pod naslovom »Položaj Italije«, da kljub napovedovanju nekaterih političnih uspehov po zavezniških novinarjih ni nobenega razloga za domnevo, da bi bila Italija tik pred uporom, ali, da bi bilo mogoče z bombardiranjem mest zlomiti njeno moralo. Italijanski narod je obdržal v oblasti svoje živce in je pripravljen za odpor pri nadaljnjih napadih. Revija pravi na to, da so si zavezniški delali preveč utvar glede Italije. Tako ni grožnja, da bo zasedbi Francoske severne Afrike lahko sledila invazija na Sicilijo, napravila niti najmanjšega vtisa na italijanski narod, temveč je še celo ojačila njegove vrste. V ostalem se je Italija po Caporetto postavila na noge in je bolj močna kakor kdaj, da brani svoje ozemlje. Članek zaključuje, da je fašistična propaganda naučila zlasti italijansko mladino, da je Anglija glavni sovražnik Italije in da bi Anglija rada v svoji želji po obvladanju sveta ponižala Italijo na narod tretjega reda. Italijanski narod, ki je zavestno pograbil za orožje proti Angliji, je trdno odločen voditi vojno z vsemi svojimi energijami do zmage, ne da bi se pustil vplivati od bombardiranj in groženj sovražne propagande.

Idiličen „katekizem“

Ozadje predvojnih socialističnih kongresov — Globok prepad med ruskimi in malomeščanskimi socialisti

Giovanni Ansaldo je pred nekaj dnevi zanimivo prikazal ozadje socialističnih kongresov pred rusko revolucijo iz l. 1917. Posnemamo njegova izvajanja po triestjskem »Piccolu« z dne 27. februarja t. l. »Brskajo po svoji knjižnici, sem nalez na izvod »Socialističnega katekizma«, ki ga je izdal Camillo Prampolini. Gre za propagandno brošuro, napisano ob začetku italijanskega socializma, ki je okrog leta 1900. doživela več izdaj. Prampolini razlaga v njem delavcu, zakaj se je pojavil socializem in njegovo bistvo. V obliki vprašanj in odgovorov mu razpršuje vse dvome in mu kaže pogoje v bodočnosti. Knjižnica je veljala deset stotink... Prelistal sem ta katekizem in skoro milo se mi je storilo... Mislim, da zgodovina ne bo niklar več poznala tako uspešnih in zmagoslavnih akademij, kakor so jih predstavljali mednarodni socialistični kongresi, ki so bili v modi proti koncu prejšnjega in ob začetku sedanjega stoletja. V tisti srečni dobi so se obnovitelji sveta udobno podajali na pot in se vozili preko zasvoženih meščanskih mej, navadno brez drugih dokumentov razven kake posetnice, v Ženevo, Jenó ali Leipzigu, da bi si izmenjali svoje misli o urejenju svetovne revolucije. Okrog njih je ogromno blagostanje meščanskega stoletja kazalo svoje uspehe in apostoli svetovne socialistične revolucije so ga vsestransko izkoriščali, zauživajoč obilne obede v restavracijah mest, kjer se je sestajala, kakor se je temu ukladno reklo, »socialistična poročila... Za slavo socialističnih delegatov iz raznih držav, ki so se zbrali, da bi spremenili temelje družbe, so poskrbeli v glavnem meščanski listi, ki so povečevali zgornost in izvirnost socialističnih zamislov velikih govornikov. Kot kakšni junaki so se ti gospodje sukali prav po salonih tistega meščanstva, ki so mu sicer grozili s kolektivno razlastitvijo... Toda prava akademija se je zročila na samih kongresih, kjer so se zbrali socialistični delegati iz vseh evropskih držav. Po večini so bili mirni malomeščani, ki so si zamišljali socialistično revolucijo, o kateri so tolikanj govorili, kot nastop nekakega splošnega blagostanja, v katerem bi množica dosegla boljše življenje kar z — dekreti. Bili so to malomeščani, ki so val blagostanja in bogastva, v katerem se je tedaj mastila Evropa, hoteli povečati do skrajnih mej možnosti, da bi od njega imele korist tudi širše množice.

Seveda so si ti socialisti zapadne Evrope zamišljali to blagostanje s povečanjem števila ljudskih domov, delavskih zbornic, ljudskih okrajev, na obroke odplačljivih stanovanjskih hiš itd. Skratka, ti gospodje so bili najbolj živ izraz meščanske civilizacije, ki je telaj triumfalna v Evropi. To so bili »leaders« tako zbrane druge internacionale, kakor so jo s spoštovanjem imenovali.

V tem krogu pa so se zelo razlikovali Rusi. Prihajali so iz drugega okolja, iz povsem drugega sveta, kakor je bil svet njihovih zapadnih »tovarišev«. Bili so ali izgnanci iz carstva ali ubežniki iz Sibirijske, fanatiki, ki so stanovali v opremljenih sobah švicarskih mest ali pariških predmestja, tipi, ki so morali potovati skrivaj v tovornih vlakih, da so prišli na kongres. Prinašali so na socialistična zborovanja drugačne oblike in drugačne ideje kakor njihovi zapadni tovariši.

Zanje je socialistična revolucija zares pomenila nekaj, kar si je treba priboriti s potom in krvjo. Zato se niso navduševali za zadruge, delavske zbornice, ljudske domove in ljudska stanovanja, odplačljiva na obroke. Njim vse to ni bilo pri srcu. Oni so se borili in mislili le na splošno katastrofo, v katero naj bi bile vržene množice brezobzirno in brez usmiljenja. Vsi njihovi zapadni »tovariši« so imeli ideal blagostanja širokih množic in strah pred trpljenjem množice, oni pa ne. Oni so blagostanje množice poteptali in smatrali, da morajo množice nujno trpeti, ako hočejo doseči neke revolucionarne uspehe. Nekaj mističnega je bilo v njihovih idejah.

Te miselnosti in teh težnjih ruskih socialistov njihovi zapadni »tovariši« seveda niso razumeli, vendar pa so se delali, kakor da vse razumejo in da njihove formule pomenijo eno in isto stvar, resolucije, ki so jih soglasno z vzklikom izglasovali, pa da vsebujejo isto dušo. Ruski socialisti so bili zanje romantično zanimivi. In tako sta se na vsakem socialističnem kongresu pokazali dve duši: duša ruskega socializma in duša zapadnega socializma. Potem pa se

je zgodilo, kar je vsem znano: ruski socialisti — samo ruski — so v celoti uresničili svoj ideal l. 1917. in se polastili oblasti. Pristaši raznih Jauréscov, Bebelov in Turatičev v zapadni Evropi so tedaj brez pomisleka ploskali ruski revoluciji, meneč, da je to tista revolucija, ki jo so napovedovali njihove resolucije. Vzklik »Živio Lenin«, ki so po l. 1918. odmevali v mnogih zapadnih evropskih državah, pa so bili v bistvu le izraz smešne utvare, prepričanje, da je Lenin prinesel svetovni narodu in svoji državi in da bi mogel prinesiti tudi vsemu svetu ubolen in miren režim, v katerem bi se bilo treba delavcem čim manj pehati in truditi, a bi se jim sijajno godilo; režim brez vojne in orožja, a z mnogimi udobnimi hišami in starorjavi ter s plačanimi dopusti. Bili so to vzkliki norih zapadnih Evropejcev, ki niso poznali ruskih socialistov, niti vedeli, kaj pomeni Rusija...

Dejstvo je, da so ruski socialisti, ki so prišli na oblast, zgradili nekaj drugega in ne to, kar so mislili na zapadu. Postavili so režim, ki se ni prav nič zmenil za zahteve po lahkem in udobnem življenju delavcev, temveč je kar najstrožje izkoriščal vse njihove sile. Boljševizem ni povečeval ideala udobja, temveč ideal sile, ni povečeval ideala blagostanja vsakega poedince, temveč popolnega žrtvovanja tega blagostanja. Ustvaril je nekakega Moloha, ki je zahteval voljo in odpor poedince, in Stalin, dedič vse te vojske, je strahotni stroj dopolnil do skrajnih mej in ga pognal proti Evropi...

Sedaj menda razumete, zakaj se nam je zdel »Socialistični katekizem« Camilla Prampolinija skoro gniljav. V luči vsega tega, kar se sedaj dogaja, se nam ne zdi prevratna brošura, temveč nasprotno pravi izvelec malomeščanskega optimizma devetnajstega stoletja. V političnem pogledu ima danes isto revolucionarno moč kakor kak roman Tommasine Guili ali knjige »Kako lahko dobro jeme«, ki jo je napisal Pellegriano Artusi...

Nova ureditev potrošnje elektrike

Rim, 2. marca, s. Ker je potrebno urediti potrošnjo električne energije za razsvetljavo in gospodinjstvo v svrhu rezerviranja največjih količin energije za industrijsko vojno proizvodnjo, je minister za korporacije izdal dekret, ki bo objavljen in s katerim se določa, da morajo potrošniki elektrike za razsvetljavo omejiti potrošnjo v mesecu marca na 75 odst. potrošnje v decembru leta 1942., v mesecu aprilu na 70% potrošnje v decembru, v maju in aprilu pa se mora omejiti poraba električne energije v gospodinjstvu (v kuhinji, kopalnici, za ogrevanje z električnimi pečmi itd.) za 15 odst. oziroma 30 odstotkov. Te redukcije ne zadevajo potrošnike razsvetljave, ki ne porabijo nad 18 kilovatov na mesec, in potrošnike elektrike v gospodinjstvu, ki ne porabijo nad 100 kilovatov na mesec z uporabljenjem električnih aparatov brez kuhinje, ter nad 300 kilovatov samo za električno kuhinjo in 400 kilovatov za naprave v kuhinji in ostale električne aparate. Izvzete so tudi pogodbene porabe. Kršilec bodo na prijavo dobaviteljev električne energije prefekti odvzeli dobavo elektrike za ne več kakor 5 dni, v izrednih primerih pa bodo prefekti sami naznanili kršilce sodnim oblastem. Dekret se ne bo izvajal na Siciliji, Sardiniji in ostalih otokih Kraljevine.

Komunistična propaganda v Ameriki

Buenos Aires, 2. marca s. Ameriška komunistična stranka, ki je popolnoma v službi Moskve, se močno udejstvuje da bi izkoristila v svoj prid sedanje stanje. Vsi listi so objavili celostanska reklama naznanila z besedilom govora ameriškega komunističnega vodje Earla Browderja ki je hudo napadel ameriški kapitalizem. Da bi delavce prapravičevala, da bi bili donosni delali, skušajo kapitalisti po mnenju Browderja prepričati množice da b. z. zna z združenih narodov pomenila sovijsko zmago. Delavci se torej ne smejo dati slepariti s takimi metodami in se morajo boriti za svojo stvar v Ameriki tako danes kakor jutri.

Vaše razvedrilo naj bo „Dobra knjiga“

Dopolavoro v Ljubljani

Uradno poročilo vodstva Pokrajnškega Dopolavora v Ljubljani o delovanju ustanove od 15. do 28. februarja pravi:

Dne 15. februarja so bili številni vojniki okrepčani v okrepčevalnici ustanove na glavni železniški postaji in obdarovani z živili v kantini na Taboru.

Dne 16. februarja je vodstvo ustanove razdelilo med vojske 5000 razglednic z znamkami.

Dne 17. februarja so bili številni vojniki pokrepčani v okrepčevalnici in obdarovani v kantini na Taboru.

Dne 18. februarja je bila v Kočevju filmska predstava za pripadnike Oborožene sile. V okrepčevalnici na glavni železniški postaji so bili številni vojniki pokrepčani, v kantini na Taboru pa obdarovani z živili.

Dne 19. februarja je bila v Ribnici filmska predstava za pripadnike Oborožene sile. V okrepčevalnici na glavni železniški postaji in v kantini na Taboru pa so bili številni vojniki pokrepčani in obdarovani.

Dne 20. februarja je priredila potujoča umetnostna družba »Garibaldina« na sedežu ustanove v Ljubljani predstavo pestre umetnosti za pripadnike Oborožene sile. Številni vojniki pa so bili obdarovani in okrepčani.

Dne 21. februarja je družba »Garibaldina« priredila zanimivo predstavo v kinu »Union« za častnike in italijanske dopolavoriste. Na sedežu ustanove sta bili dve filmski predstavi, ena za slovenske dopolavoriste in ena za pripadnike Oborožene sile. Številni vojniki pa so bili okrepčani in obdarovani.

Dne 22. februarja so bili številni vojniki okrepčani in obdarovani.

Dne 23. februarja je bilo razdeljenih med vojske 2000 razglednic z znamkami, številni vojniki pa so bili pokrepčani.

Dne 24. februarja je bila v Kočevju filmska predstava za pripadnike Oborožene sile, v Ljubljani pa so bili številni vojniki pokrepčani.

Dne 25. februarja je bila v Kočevju druga filmska predstava za pripadnike Oborožene sile, v Ljubljani pa so bili okrepčani in obdarovani nadaljnji vojniki.

Dne 26. februarja je bila v Kočevju tretja filmska predstava za pripadnike Oborožene sile, v Ljubljani je bila obdarovana skupina vojakov.

Dne 27. februarja je bila na sedežu ustanove na Taboru filmska predstava za pripadnike Oborožene sile, vojniki pa so bili okrepčani in obdarovani.

Dne 28. februarja so bile na sedežu ustanove na Taboru tri filmske predstave, ena za slovenske dopolavoriste in dve za pripadnike Oborožene sile. V okrepčevalnici ustanove na glavni železniški postaji so bili številni vojniki okrepčani, v kantini ustanove na Taboru pa obdarovani z živili.

Novi ilustrirani tednik Dopolavora

»Gente Nostra«

Tednik »Gente Nostra«, uradno glasilo predsestništva Dopolavora, je začel svoj izhajanje ter bo zopet izšel v novi in izbrani tiskarski opremi na načinu večjih periodičnih ilustriranih italijanskih listov. Tiskani bo na 16 barvnih straneh ter bo imel za svoje součevalce najbolj znane in člane pisatelje.

Letna naročnina znaša 40 lir in bo vsak zvezek, ki se bo lahko dobil v vseh prodajalnah, stal 1.50 lire.

Tovarišu na kulturni njeni želimo najboljše uspeha.

Preselitev urada za nadzorstvo cen

Sporočila, da se je Urad za nadzorstvo cen pri Visokem komisaratu preselil v Wolfovo ulico št. 12, I. nadstropje.

Veliko zanimanje

Pobuda Pokrajnškega poveljstva za tujski promet za pridružitve razne propagandno-turističnega plakata je zbuja veliko zanimanje v našem mestu. Turistična propaganda je ena najbolj živih dejavitev za razvoj mesta v »domovini«.

Zato je petri bna, da se zlasti turistični propagandi poveže in naj bi jih moči in tega meščanstva.

Za enkrat so poklicani umetniki, da pokažejo s svojimi deli zgodovinske in folkloristične motive pokrajine ter pesaže, ki morejo takoj vzbuditi zanimanje.

Opozarjamo umetnike, da morajo biti kompozicije 0,70 x 1 pripravljeni za takojšnjo reprodukcijo za tisk.

Rok za prijave in sodelovanje pri razstavi je določen do 20. ma. a. t. l. to. a. e. i. bi bilo, da bi umetniki ki nameravajo sodelovati, že prej sporočili svoj pristop Pokrajnškemu poveljstvu za tujski promet, zaradi skrbnega organiziranja razstave.

Hočniki in snaga ob hišah

Zaradi dobre volje hišnih poslovo in oskrbnikov se je lani po Ljubljani razvil pravo tekmovalstvo med samostojnimi hišami, katere bo imele hodnik bližje delom in v red. Videti smo pri nas goščavo hiš, ki končajo travo ob goščavi hiš in pš. nih hodnikih, o-arovali smo pa tudi hiše oskrbnikov in zlasti trgovcev, ki so večkrat na dan pometajo in s čisto škropljenimi hodniki pred svojimi poslojmi in trgovinami. Kakor dobro in snaga gospodinja krbi ne samo za snago in red v stanovanju, temveč pazi tudi na to, da so vrste v stanovanju snaga, da se s čisto pš. in hiš. zepoma ter s čisto hiš. in stopniš. pred stanovanjem čedna in pomembna, to je skrbi tudi hišni gospodar. Oskrbi hišni hišna za hodnik pred hišo. Zvedeli so se da čedni hodniki večjajo priključnost in pomaga hiš. z zbiranju v hiši in vsei okolici.

Ta splošni vtis snage in urejenosti sta zbujevala po vsem mestu snaga in red okoli hiš. Lasko leto so se hišni gospodari res zelo potrudili za čim večjo snago mesta s tem da so rečno pospravljali in pometai ter škropili hodnike ob svojih hišah in posestvih.

Zato pridajkujemo, da bodo občani tudi letos z enako vmeno in s še večjo vestnostjo skrbeli za red in snago v okolici svojih hiš ter da pri tem ne bodo prezili na vsakdanje čenje in pometanje ter škropljenje hodnikov.

Z dobro voljo in splošnim priznavanjem bomo na ta način dosegli, da bo naše mesto res snago in negovano, ter nikakor ne bomo pustili, da bi kak nered in z neomarmenim hodnikom kvaril urad mesta. Takega nereda bo pa seveda doletela ostra kazen, kakršno pač določa cestno policijski red.

Gospodarstvo

Povečanje blagovne izmenjave z Grčijo

Ze pred vojno je bil trgovinski promet med Italijo in Grčijo zelo živahen. Tudi po zasedbi dežele je prišlo kmalu do novega oživljenja trgovinskega prometa. V prvi dobi so bile sevela dobave italijanskega blaga mnogo večje kakor dobave grškega blaga v Italijo, kar je razumljivo, saj je bilo grško gospodarstvo po končani vojni dolga reorganizirano. Teko je nastal v korist Italije klirinski saldo v višini okrog 100 milijonov lir. Obstoje tega salda je v zadnjem času predstavljalo močno oviro za nadaljnji razvoj blagovne izmenjave, saj so morali italijanski izvozniki dolgo čakati na vrstni red izplačila v kliringu. Glede na napredek pri obnovi grškega gospodarstva je sedaj nastala potreba, da se stanje klirirga razčisti. Tačo je italijanski zunanji trgovinski urad sklenil z grško Narodno banko sporazum, po katerem se klirinski račun z 31. decemb. om zaključil. S 1. januarjem je bil otvorjen nov klirinski račun. Vse terjatve italijanskih izvoznikov iz starega računa so bile takoj poravnane. Za izplačilo potrebno vsoto 100 milijonov lir je dal na razpolago italijanski zakladni urad. V novem klirinskem računu se bo določen odstotek grških plačil uporabljal za postopno kritje tega zneska 100 milijonov lir. Italijanski zunanjetrgovinski urad bo v bolec pri izdajanju izvoznih licenc skrbel za to, da ne bo nastal nov saldo, osondo da bo italijanski izvoz v Grčijo v skladu z dobavami grškega blaga. Da se izvede to načelo, je sedaj ves trgovinski promet med Grčijo in Italijo koncentriran pri podružni italijansko-grški trgovinski družbi »Sagice«. Likvidacija starega salda bo prišla v korist tudi madžarskim in rumunskim izvoznikom, ki so zaradi pomanjkanja neposrednih klirinskih sporazumov svoje blago deloma izvozili preko italijansko-grškega klirirga.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani

V torek, 2. t. m. je imel Kreditni zavod za trgovino in industrijo v Ljubljani svoj XXXIII. redni letni občni zbor, ki je sprejel vse predloge tako glede razdelitve čistega dobička in dividende, kakor tudi glede ostalih točk.

Postavke iz bilance so naslednje: Aktivna: blagajna L. 4.895.272,77; žiro računi pri denarnih zavodih L. 6.135.543,01; državni zakladni boni L. 6.410.350,—; menice L. 7.918.630,—; vrednostni papirji L. 2.317.451,88; konzorcijski rač. 3.369.618,10 L.; naložba rezervnega fonda v državnih papirjih L. 688.258,01; debitorji: a) v ista tekoči računi L. 1.183.840, ostali dolžniki L. 54.110.639,61, skupaj L. 68.294.479,61, inventar L. 1,—; realitete L. 255.350,50; skupaj 100.314.954,86. — Pasiva: glavnica L. 4.750.000,—; rezervni fond: redni 2.375.000,—, izredni 1.094.000,—, za dubiozne terjatve 2.548.000,—, ažijski 1.525.000,—, za tečajno izgubo pri vrednostnih papirjih 258.987,10, skupaj rez. fond L. 7.663.987,10; fond za izgubo izvestnih terjatev L. 1.664.497,28; rezerva za vrste napredvidne izdatke L. 190.000,—; trate L. 12.529,94; vlozne knjižice in blagajniške priznanice L. 24.242.218,96; kreditorji L. 60.821.012,29; nedvigljena d. višnja L. 2994,40; dobiček: prenos iz leta 1941 244.779,31, za l. 1942 174.905,55, skupaj dobiček L. 959.684,89; skupaj pasiva L. 100.314.954,86.

Postavke računa izgube in dobička so naslednje: Debet: plače in voine deklade L. 1.484.707,88; stroški L. 1.108.002,03; davki in socialne dajatve za uradništvo L. 240.017,74; davki in pristojbine 399.140,98 L.; odvis od realitet L. 5900,—; dobiček: L. 959.684,89 (prenos iz leta 1941. Lir 244.779,34, za leto 1942 L. 174.905,55; skupaj L. 4.198.387,52. — Kredit: prenos iz leta 1941. L. 244.779,34; obresti in provizije L. 3.475.819,55; dobiček iz drugih poslov L. 477.754,63; skupaj L. 4.198.387,52. D. višnja je bila določena na 10 odst. netto in se bo izplačevala od 15. t. m. dalje.

Gospodarske vesti

— Nova ureditev cen za živino v Italiji. Pred dnevi smo poročali o važnih ukrepih kmetijskega ministarstva, ki je na novo določilo cene za približno 100 raznih kmetijskih pridelkov. Sedaj poročajo o slednjih ukrepih tudi glede cen za živino. Zasekret so določene rove osnovne cene, po katerih se ravnaio ostale cene na vole področju. Tako znaša osnovna cena za vole skupine B. prve kakovosti, 675 lir za stot, za krave skupine C. prve kakovosti, 575 lir, za tele skupine D. prve kakovosti, 760 lir in za pitne prašče prve skupine, prve kakovosti, 1300 lir za st. t. Povišata je predvsem cena za ritane prašče.

— Italijanska potrošnja umetnih gnojil. V zvezi z ukrepi za razširjenje italijanske kmetijske proizvodnje narašajo italijanski listi nekaj potlakov o narasli potrošnji umetnih gnojil, ki je v zvezi s tem pripomaga do tega,

da se je dvignil hektarski donos. Ob izbruhu vojne so bile v teku velike investicije za povečanje italijanske proizvodnje umetnih gnojil, ki sedaj omogočajo kritje narasle potrebe. Ze leta 1936 je potrošnja umetnih gnojil dosegla 188 milijona kilogramov, do leta 1940 pa je narasla za nadaljnjih 6,5 milijona kilogramov ali 33,6 %, kajti v tem letu je dosegla potrošnja umetnih gnojil 25,3 milijona kilogramov. V petih letih od leta 1936 do leta 1940 so v Italiji potrošili 75,6 milijona kilogramov fosfatnih gnojil, 32,9 milijona kilogramov dušika in 32,9 milijona kilogramov kalija.

— Zap. pštev trgovskih potnikov v Nemčiji. V zvezi z ukrepi za mobilizacijo delovnih moči v Nemčiji so bili izdani potnikovski listi glede zaposlitve trgovskih potnikov pri vojnovažnih nalogah. Po navodilih, ki jih je izdal državni gospodarski minister, se delo trgovskih potnikov ne more smatrati kot vojno važno, kolikor ni v zvezi z oboroževalnim gospodarstvom in z najnujnejšo oskrbo prebivalstva. Pred vojno je bilo v Nemčiji približno 80.000 trgovskih potnikov, od katerih pa sedaj približno ena tretjina ne izvršuje p. klira, ker so bili posamezni trgovski potniki vpoklicani pod orožje ali pa so našli zaposlitev drugje. Po izdanih navodilih se bodo trgovski potniki, katerih dosežanja zaposlitev ni neobhodno potrebna zaposlili v sorodnih poklicih.

— Nove delniške družbe v Zagrebu. V zvezi z ustanovitvijo podružnice italijanske družbe za javna dela SALPIC za Hrvatsko poročajo iz Zagreba, da bo družba v kratkem pričela z deli za melioracijo in izsušitvi Lonjskega polja, ker so načrti pripravljeni. Gre za velikopotezen načrt, ki se nanaša na področje 126.000 kvadratnih oravov. — V Zagrebu je bila ustanovljena družba Jadranka d. d. za izločevanje tehničnega in medicinskega ribjega olja. Glavnica družbe znaša 1,5 milijona kun. — Nadalje je bila vpisana v trgovinski register družba »Una«, mednarodna d. d. za promet z blagom (glavnica 2 milijona kun). Končno je bila ustanovljena delniška družba za trgovino s premogom v Zagrebu, ki se bo bavila s prolažo premoga, koksa, rudarskimi in topilskimi proizvodi, lesom, umetnimi gnojili ter gradbenim materialom na debelo in drobno. Glavnica znaša 500.000 kun, Ravateljstvo tvorijo Oto Strešnjak in dr. Nikola Markovinovič iz Zagreba, Günther v. Poseck iz Katovic in dr. Stenz iz Berlina.

— Združitev detaljnih trgovin v Nemčiji. V zvezi z zaporo trgovinskih obratov, ki niso važni v vojnem gospodarstvu, je vodja nemške državne skupine za detaljno trgovino dr. Hayler izdal navodila za združitev posameznih detaljnih trgovin, ki naj omogoči racionalnejšo porabo delovnih moči in obenem štednjo s premogom, s poslovnimi prostori itd. Za združitve pridejo v poštev predvsem specialne trgovine, ki prodajajo le nekatere potrošne predmete. Več obratov sorodnih strok bodo združili v en obrat. Tako bodo n. pr. trgovine z moškimi oblekami združili s specialnimi trgovinami za klobuke, moško perilo, palice in dežnike itd., slaščičarne se lahko združijo s trgovinami živil in kolonialnega blaga, drogerije lahko prevzamejo obrate parfumerij, trgovine z laki in barvami, trgovine s fotografirskimi potrebščinami itd. Tako bodo nastali večji novi trgovinski obrati za sorodne stroke.

— Uvedba imenskih delnic v Franciji. Te dni je francoska vlada objavila zakon o spremembi navadnih delnic v imenske delnice, ki je bil že dolgo napovedan. Namera tega zakona je, dobiti kontrolo celotnega prometa z delnicami. Zato predpisuje zakon, da se morajo delnice spremeniti v delnice, glaseče se na ime, kakor je bilo to že lani uvedeno v Italiji. Zakon pa dopušča tudi drugo alternativo, namreč to, da lastniki deponirajo delnice pri glavni blagajni za deponiranje in za žirovni promet z delnicami (Caisse Centrale de Dépôts et de Virements de Titres), kjer morajo ostati tudi ob prenosu na drugega lastnika, tako da je tudi na ta način možna kontrola prometa. Pretvoritev v imenske delnice se bo izvršila postopno. Pravilnik k zakonu namenoma navaja 200 delniških družb, katerih delnice notirajo na borzi in ki jih je treba spremeniti v imenske delnice. Ko bo ta pretvoritev izvršena bo predpis razširjen še na druge delniške družbe.

— Vojni stroški Angije. Po najnovejših podatkih so vojni stroški Velike Britanije od prve svetovne prekorajili znesek 14 milijard funtov. Od tega je uspelo kriti z davčnimi dohodki le 6 milijard, medtem ko je morala angleška vlada za kritje 8 milijard najeti posojila. V lanskem letu je Velika Britanija krila z davčnimi dohodki le 42,4 % vseh vojnih izdatkov.

— Transiranska železnica. Po poročilih iz Teherana so baje v teku priprave za pregraditev transiranske železnice na rusko širino tira, tako da bi lahko sovijski vlaki vozili do Perzijskega zaliva in bi odpadlo zamudno prekladanje blaga na iransko-sovijski meji. Pregraditev pa bi seveda zahtevala, da se deloma ustavi promet na tej železnici. Na namera ponovno potrjuje imperalistične težnje sovijske Rusije, ki hoče dobiti izhod na Perzijski zaliv.

EIAR — Radio Ljubljana

Parliamo l'italiano

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki s'lede pouku italijanščine po radiu. Italijanske ure so na sporedu ob ponedeljkih in sredo za začetnike, ob petkih pa za tiste, ki že imajo gotovo predznanje, vedno ob 19.

30 km za sovražnikovim hrbtom

Po nemških listih posnemamo: Repotanje oklepniških motorjev nasičuje mrzli zrak. Vedno močnejši postaja hrum, kajti vedno več motorjev se zbuja k življenju. Naposled prevlada nizek zvok. To je tuljenje napadalnih topov, ki nas bodo spremljali na našem pustolovskem podvigu. Oklepnik za oklepnikom zdrda mimo nas in se postavi v predpisano vrsto. Vozila se pomikajo dalje. Kjer obličejo koleca v globokem snegu, poskačejo brž vojaki z vozila in ga pomagajo zrinuti naprej. Tako je polagoma ves bataljon razvrščen in pripravljen za svojo pot.

Pred nami se odpre pokrajina, kjer ima reka padec. Tam spredaj žarijo ostanki zidov porušenih hiš. Treba jih je bilo podreti zaradi razgleda. Tako smo v deželi brez gospodarja. Iz megle spodaj se že dvigajo obrisi prvih vaških hiš, kjer se domnevno skriva sovražnik. Polagoma se pripitamo do dolgega mostu, ki veže rečico in široko poplavljenno ozemlje. Tik pred vasičo moramo prečkati še drugi manjši most. Medtem se je že zdanilo, sonce pa še vedno nima moči, da bi se prebilo skozi megle.

Poveljniki stotnj, volov in skupin opazujejo pokrajino z daljnogledi. Tudi strelci različnih vrst orožja preizkušajo svoje optične priprave. Tri postojanke sovražnih strojniških gnezd začnemo obstreljevati, preden utegnemo oddati en sam strel proti nam. Naše orožje je pripravljeno. Kdaj se bo začela ognjena toča? Izza vogala vsake hiše nas lahko preseneti sovražnik. Od vseh strani lahko začno leteti proti nam ročne granate. Toda kakor strmino, sovražnik molči in naša kolona zdijra skozi dolgo naselbino, kakor da ni kajesar žive duše.

Ne verjamemo, da bo naša naloga tako lahka. Že devet dni se bori pehotna divizija našega generalnega majorja ter si utira pot skozi sovražno ozemlje, da bi dosegla naprej pomaknjeno oporišče ter prevzela ranjence, ki so nujno potrebni zdravniške pomoči. Da bi ščitili njihov umik ter rešili ranjence, to je prav za prav naša naloga.

Popolnoma brez senzacije ni potekel naš udar, ki je segel 30 km globoko za sovražnikovo črto. Kakšnih deset kilometrov pred mestom, kjer je bilo dogovorjeno srečanje z divizijo, se nenadoma pojavi kolona na sanjah. Naši strelci jo takoj vzamejo na muho s strojnimi, ki so jim na razpolago. Kmalu je kolona uničena. Nimamo časa, da bi preiskovali gozdi, če se še kdo skriva v njem. Bataljon oklepniških grenadierjev mora naprej. In točno ob 6. uri zjutraj smo na dogovorjenem mestu.

Razpostavili smo straže. Široko pred na-

mi se razprostira dolina reke. Na eni strani se dvigajo gozdovi in mi ugrabimo, če se bo iz njih teme prikazala divizija, katero čakamo? Ure in ure minevajo. Pošljemo naprej izvidnike. Na drugi strani vidimo, kako se po pobočju posamezne skupine sovražnikov umikajo na begu. Ves čas predpoldneva slišimo iz daljave grmenje težkega orožja in kratke zavračevalne manevre nemških strojníc. Tu pa tam se vmes oglasi tuli boljševiškega mitraljeza. Naknadno izvedemo, da je to bila praska z divizijo, katero pričakujemo. Divizija si je namreč morala odpreti pot skozi sovjetske vrste.

Okrog dopoldneva se pojavijo prva vozila pričakovane divizije. Pred seboj ugle damo divizijskega poveljnika, ki se mu je z železno disciplino posrečilo, da je obdržal divizijo skupaj. Imel je tuli srečo, da je rešil vse orožje ter otele vse ranjence. V dolgih kolonah, kakor je to predpisano za karakajsko mostvo, gredo vojaki divizije mimo nas. Priljago in orožje vozijo na sanjah. Vprege, v katerih je do osem konj, vlečejo topove. Diviziji podrejeni motorizirani oddelki sledijo s svojimi vozili v kolikor so jih mogli priversti s seboj. Za vojaki pride na vrsto kolona težko ranjenih tovarišev, katerih pot ščitijo posebni oddelki.

Meltem je prišla za nami tudi kolona z vozili za ranjence. Na zemljo leže mraki in tedaj napnemo vse moči, da prelozimo ranjence na avtomobile. Zopet razpostavimo straže in se veselimo, ker se je prvi del našega podviga posrečil. Zdaj je treba skrbeti za to, da se transport z ranjenci prebije skozi glavno linijo borbe. In res se zdi, da nam bo to uspelo. Toda ko neka majhna kolona vozi mimo velikega kupa slame, počijo strelci. Sledi kratek napad iz gozda, vsem nam v opomin, da stvar še ni končana.

V vasiči prel malim mostom pride do kratkega in hudega spopada. Vse skrivnostne sence, ki so nas plašile v jutru, ko smo šli po tej poti po ranjence, se zdijo, da prehajajo od privida k resničnosti. Iz vseh hiš padajo strelci in naš oddelek mora preiskovati hišo za hišo ter dovajati iz njih boljše vire. Kjer ne gre drugače, zažemo hišo. V dobri pol uri opravimo, kar je treba. Pot za povratek je zavarovana, vozila zdržajo po nji, oklopni grenadirji pa še nadalje preiskujejo vas. Naknadno spoznamo, da so v temi noči boljše vire razdeljali mostič pred vasio. K sreči pa se je naredil na reki led, dovolj trden, da se upamo z vozili čezenj. Tako smo spravili vse voze na varno, čeprav je pod kolemi nekaterih vozil pokalo. V vseh nas pa je gorela prijetna zavest, da smo izveli potrebno rešitev ranjenih tovarišev.

Mnogoličnost tuniške pokrajine

Nemška vojska nima navade prikazovati umika kot zmago. Kljub temu bo pohod nemško-italijanske oklopne armade od El Alameina do južnega Tunisa, pohod skozi tisoče kilometrov pušave, uvrščen v zgodovino med pomembne vojaške premike. Poročila tistih, ki so se ga udeležili, so povsod sprejeta s splošnim zanimanjem.

Afrika, ki jo zdaj spoznavajo naši vojaki, je nekaj popolnoma drugega, kakor je bila Afrika, v kateri so se dve leti — slučaj je hotel, da je prav 22. februarja minilo dve leti, odkar so nemške čete posegle v boje v severni Afriki — borili po puščavah Tripolitanijske, Cirenačke in Marmarike in jih povejmo odkrito, večkrat tudi prekleli. Južni Tunis s stepami in pustinjami tvori prehod med tem, kar so si do nedavna Nemci predstavljali pod afriško pokrajino, in med, kar njihovi tovariši v Tunisu in Bizerti spoznavajo kot značilnosti severnotunjske dežele.

Najpomembnejše dejstvo je morda, da tukaj teko prave reke, ki imajo vse leto vodo v strugi. Izvirajo v divji pokrajini Atlasovega pogorja, ki se razprostira v zapadnovzhodni smeri od Alžira proti Tunisu in čigar obilne padavine (1000 do 1500 mm letno) jih napajajo. Pokrajina, ki skozi njo teče največja tuniška reka Medjerda, ima v mnogem značaj evropskega sredogorja. Izliva se v Sredozemsko morje pri mestu Tunisu, ki je zrastle ne daleč od razvalin stare Kartagine in je glavno mesto dežele z več kakor 200.000 prebivalci. Mesto je razdeljeno na domačinsko in evropsko četrt, ki sta strogo ločeni med seboj. Omrežje cestne železnice na primer ne seže v domačinsko četrt, Medina imenovano.

Glede na velikanski afriški prostor je Tunis »deželica« s 15.000 kvadr. metrov, torej

približno polovico manjša. — Od zapada proti vzhodu je široka 100 do 120 km, od severa proti jugu pa meri 400 km. Toda na teh 400 km razdalje, kolikor jih je n. pr. med Rimom in Tarantom, so takšne klimatske in pokrajinske razlike, kakor jih na tako majhnem prostoru redko najdemo. Mesto Tunis ima sredozemsko podnebje, ki ga od časa do časa prekinjajo pozimi viharji. Jugozapadno ležeča visoka planota ima evropsko podnebje, medtem ko severnojužni obalni pas, Sahel imenovan, nima dovolj padavin in je zato za pridelovanje žita neprimeren. Tam raste oljka, ki zaradi obilne talne vode in vlažnega podnebja prav dobro uspeva. Pokrajina velikih slanih jezer na južnih obronkih Atlasa tvori prehod v puščavo Džefare. Severni odtok, na ozemlju Gafsa in Sbeitla se so nedavno vršili hudi boji, ki jih je omenjalo italijansko in nemško vojno poročilo.

Zaradi mnogoličnosti pokrajine je nastala na razmeroma majhnem prostoru številna mesta in večje naselbine. Kairuan je bil pred Tunisom glavno mesto dežele. Danes ima nekaj nad 20.000 prebivalcev in je kot sveto muslimansko mesto še vedno cilj mnogih romarjev. Je eno izmed redkih svetih mest, čigar mošče in spomenike lahko obiskujejo tudi nemo hamedanci.

Zgodovinsko najstarejša tuniška naselbina je najbrže Susa. Njen nastanek sega v deveto stoletje pred našim štetjem, ko so Fenicijski ustanovili Hadrumentum. Hanibalca je služila v drugi punski vojni kot oporišče v boju proti Scipionu. Rimski cesar Hadrian je Suso proglasil za kolonijo in je v bizantinskem cesarstvu dobila ime Justinianopolis. Tudi ob preji imenovani mesti Gafsa in Sbeitla, ki sta po ozkotini železnici zvezani s Suso, umata staro zgodovinsko mesto.

vino. Gafsa (po starem Gapsa) je bila rimska vojaška naselbina, z Sbeito pa je zvezan spomin na zmago arabske vojske nad Bizantinci. Gafsa ima približno 8000, Sbeitla pa 1000 prebivalcev. Vendar sta obe mesti večji upravni središči. Tudi v severno in severozapadno ležečih krajih Ferianu in Kasserini so še vedno vidni ostanki rimskih in arabskih časov. Spominjajo na staro rimsko pokrajino, čije središče so bile v Alžiru ležeče Tedese, kjer je imela garnizon 3. Avgustova legija zaradi posebnega strateškega položaja. Gafsa je dandanes važna kot prekladišče v bližini nahajajočih se rudnikov fosfata.

Omenimo naj še kraja Tozeur in Nefta, ki tvorita prehod Tunisa v Saharo. Ležita sredi oaz in imata 13.000 prebivalcev. Tudi ti dve naselbini segata v rimsko zgodovino. Njun gospodarjski pomen je v širnih palmovih gozdovih; samo pri Nefti so našli 300.000 palm, ki jih napaja 150 vodnih izvirov.

Dve zgodovinski mesti

Kakor že nekoč v starem veku, je postala Tunizija tudi sedaj prizorišče spopadov ki zanimajo ves svet. V starem veku sta se na ozemlju Tunizije bila nasprotita od katerih je imel prvi, ki je prešel k ofenzivi, svoje oporišče v Evropi, in sicer v Rimu, napadenec pa se je ustavljal v Kartagini, ležeči blizu Tunisa. Rimci so si izvolili v prvi prav kakor tudi v drugi punski vojni Tunis za svoje zbirališče in oporišče. V prvi punski vojni so bili premagani in vojska konzula Regula je ošla zajeta. To je bilo leta 255. pr. Kr. Več srece kakor Regula je imel v drugi punski vojni Kornelji Scipio, znan pod pridevkom »Africane«, ki je takisto izbral Tunis za svojo bazo ter je Hanibala Barkasa potikal pri Naraggar, zapadno od Zame.

V drugi rimski državljanski vojni je postal Tunis oporišče pompejske senatske stranke. Cesar se je izkazal ponovno na vzhodni strani pri Hadrumentumu ter je od tam prodiral proti zapadu, kjer je leta 76 pr. Kr. premagal Pompejance pri Tapsusu. Pod rimsko vlado je bila Tunizija zavarovana proti vpadam nomadskih ljudstev s pomočjo utrjenih taborišč. Eno izmed teh oporišč je bilo tudi Gafsa današnja Gafsa na zapadni strani Sfaxa. Drugo oporišče je bila v bližini Sbeitla ležeča Tebesa, kjer je bila stacionirana tretja Avgustova legija. Sbeitlo so pozneje Bizantinci po zmagi nad Vandalci napravili za vojaško središče in tukaj se je izvojevala bitka med njimi ter med Arabci, ki so prišli z vzhoda ter so se borili pod vodstvom Abdula Bensata. Odločitev je padla v prilog slednjim leta 847.

Naloge Donave v vojni in miru

Sedanja vojna je odmerila Donavi in paroplovni na nji pomenljivo vlogo. Kot prometna žila je Donava pokazala, da je njena vodna struga edina sigurna pot, po kateri je mogoče oskrbovati armade Osi na jugovzhodu. Tako lahko rečemo, da se je ladijski promet na Donavi od začetka vojne razvil do največje mere. V spodnjem teku Donave pa se opaža nenavadno velik porast transportov, ki skrbijo zlasti za dovoz petroleja, Velika večina rumunskega petroleja za vojne namene se namreč ne prevaja po železnici, temveč s tankovskimi ladnjami. Enako bi lahko trdili o živilih, žitu, strojništvu in drugih vrstah blaga, ki potujejo iz jugovzhodnih dežel proti Nemčiji.

S svojimi pritoki predstavlja Donava najkrajšo pot od Rena proti jugovzhodu. Kot največji srednji evropski veletoč je bila Donava v zgodovini vedno in je še danes mogočna vez, ki veže med seboj različne narode in dežele. Zaradi tega so dalekovidni močje vedno posvečali svojo pozornost izgraditvi srednjeevropskih vodnih poti. Že o Karlu Velikemu je znano, da je snoval prekop, ki naj bi vezal Ren z Donavo. Cesar Jožef II. pa je razmišljal o razširjenju paroplovne po Donavi do Črnega morja in še delj, celo do Dnjepra. V dobi pred prvo svetovno vojno so v Nemčiji zgradili celo vrsto novih pristanišč, zlasti v obližju Donave. V povojnih letih, ko je prišla paroplovna po Donavi v krizo, so se morale združiti številne družbe za promet na vodah tega veletoča in sicer zaradi »zključitve konkurence, po: ostavljenja tarife in zaradi razpolaganja z ladijskim prostorom.

Načrti za ureditev srednjeevropskih vodnih poti so doble v sedenji vojni popolnoma novo podobo. V središču zanimanja so trije nemški načrti za prekope. Prvi prekop predvideva zvezo Donave z Odro, ter bo imel svoje izhodišče v Stettinu. Drugi prekop bo vezal Donavo in Labo ter bo imel svoj konec v Hamburgu. Tretji načrt predvideva zvezo med Renom, Meni in Donavo z izhodiščem v Rotterdamu.

Za srednjo Evropo bi prišel v poštev zlasti drugi prekop med Donavo in Labo. To pa zaradi tega, ker je verjetno, da Hamburg ne bo le obdržal svoje dosedanje pozicije v prometu s prekomorskimi deželami, temveč bo svoje zveze verjetno celo izboljšal. Od ostalih prekopov je posebno važen prekop od Donave do Adrije, ki bo

Plačajte zastalo naročnino!

Sul fronte tunisino: I prigionieri appena catturati vengono avviati nei campi di concentramento. — Tuniska fronta: komaj zajeti ujetniki se odpravljajo v koncentracijska taborišča.

pejance pri Tapsusu. Pod rimsko vlado je bila Tunizija zavarovana proti vpadam nomadskih ljudstev s pomočjo utrjenih taborišč. Eno izmed teh oporišč je bilo tudi Gafsa današnja Gafsa na zapadni strani Sfaxa. Drugo oporišče je bila v bližini Sbeitla ležeča Tebesa, kjer je bila stacionirana tretja Avgustova legija. Sbeitlo so pozneje Bizantinci po zmagi nad Vandalci napravili za vojaško središče in tukaj se je izvojevala bitka med njimi ter med Arabci, ki so prišli z vzhoda ter so se borili pod vodstvom Abdula Bensata. Odločitev je padla v prilog slednjim leta 847.

Ljudstva, ki ne poznajo soli

Večini ljudi se zdi, da je nemogoče živjeti brez soli. Če komu zdravnik zaradi boleznj predpiše uživanje neslane hrane, občuti to kot težko odpoved, kajti jedi, ki se pripravljajo brez soli, izgube za nas, ki smo soli vajeni, vsak okus... In vendar je mnogo narodov, ki pripravljajo hrano popolnoma brez soli ter nemalo ljudstev, katerim je bila sol popolnoma neznana, dokler niso prišli v stik z Evropci.

Takšne narode najdemo v vseh delih sveta. Med nje spadajo v prvi vrsti vzhodni Finci, Kamčadali, Tunguzi, Kirgizi, Tunđi, več arabskih plemen, Samoanci, Bušmanji, več pastirskih ljudstev Južne Amerike, prebivalci Ognjenih otokov, otočja Fidži itd. itd. Stevilo ljudstev, ki ne poznajo soli je mnogo večje, kakor si domisljamo.

Značilno je, da nekateri izmed teh narodov, ki ne poznajo soli, na primer Kirgizi, živijo v bližini solnih step ter se jim ne more očitati, da ne poznajo soli zaradi oddaljenosti. Seveda ne smemo pozabiti, da si nekatera izmed naštetih ljudstev pomagajo s tem, da jedo morske ribe. S tem se nekako izenačuje potreba po soli v njihovem organizmu. Toda pravilo ni za vse enako. Tunguzi in prebivalci Ognjenih otokov živijo na primer strogo vegetarično. Potrebne so jim le najmanjše količine kuhinjske soli, katero vsebujejo te rastline, ki tvorijo sestavni del njih prehrane.

Vse to, kar smo povedali, dokazuje, da je okusov toliko, kolikor ljudi. Mi, ki spadamo med narode, katerim je sol iz navedenih potreb, se seveda ne bomo kar tako strinjali z nazori ljudstev, ki so prepričani, da se jed pokvari, če ji pridenes nekaj zrn soli. Slana hrana ima pa tudi nek znanstveni pomen. Uverja nas o tem, da je neka določena količina soli za obnavljanje tkiva v človeškem telesu potrebna.

42 let na Eifflovem stolpu

Po 42 letih aktivne službe se je umaknil v 82. letu svojega življenja v zaslužni pokoj Madame Pouchois, zakupnica znane pariške kavarne na Eifflovem stolpu. Ob tej priliki je Pouchoisova povedala nekatere zanimivosti iz svojega življenja. Njeno kavarano je obiskalo vsako leto približno milijon ljudi, katerim je postregla po želji za aperitivi, kavo in kruhki, seveda pa tudi z nezgodnimi spominčki na Eifflovo stolpo. Madame Pouchois se spominja poleg številnih poslovnih podrobnosti v svojem življenju tudi raznih zgodovinskih trenutkov pariškega življenja. Tako je n. pr. prisostvovala prvi zaroki na Eifflovem stolpu in sicer se je takrat zarokil ravnatelj gledališča Quinson z lepo igralko Suzetto Nelsonovo. Gospa Pouchoisova je bila nadalje priča prvega samoroka z Eifflovega stolpa. Ta žalostni dogodek se je odigral približno pred pol stoletjem. Takrat je namreč nekemu obupanu sinilo v glavo, da bi bilo dobro »skočiti« s prvega ali drugega nadstropja slovitvega stolpa na tla. Ga. Pouchoisova je tudi osebno poznala zgraditelja slovitvega stolpa inž. Eiffela, ki se je navzlic svojim 60 letom rad povzpela na svoje tehnično čudo, s katerega je občudoval Pariz na vse

SNUBAČ

— Ze zopet ste tu, čeprav sem vas malo prej postavil pod kap.
— Oprostite, toda prej mi niste povedali, ali bi mi dali svojo hčerko za ženo ali ne...

PRED SODIŠČEM

— Obtoženec, zakaj ste tako neusmiljeno pretepli tožitelja? — vpraša sodnik.
— Ker mi je rekel, da sem star osel.
— Saj bi ga bilo lahko tožili.
— Res je, toda mislim sem, da zaradi take malenkosti ni vredno hoditi na sodnijo.

KULTURNI PREGLED

Vrnitev gledališča k duhovnemu poslanstvu

V najnovejšem zvezku zagrebške »Hrvatske revije« je izšel nalašč za ta časopis spisan informativni članek dr. Frizta Martinja o sodobni nemški drami in gledališču. Članek je zanimiv zlasti v tistih svojih odstavkih, kjer preko okvira informacij sega k nekaterim globokim spremembam, ki so pod vplivom sedanje vojne nastale ne toliko v zunanji usodi nemškega gledališkega življenja, kolikor v samem načelnem odnosu nasproti gledališki umetnosti in posebej še dramatiški tvorbi. Gledališče — mišljena je predvsem Drama — se na veliko odpoveduje svoji zgolj zabavni funkciji in se zopet vrača k visokemu duhovnemu poslanstvu. Ta prenovljeni, resni odnos obstoja prav kakor avtorjev, režiserjev in igralcev do gledališke umetnosti je kot načelo, ne glede na vse okoliščine, močno bodrilo tistim, ki zahtevajo povsod in v vsakem času, da naj gledališče kar moči zvesto služi dramski poeziji, le-ta pa ne le umetniškemu učinkom, marveč tudi visokemu smotru neprestane etične obnove ter povzdize človeka in ljudstva.

Dr. Fritz Martinj piše med drugim: Ni samo naključje, da šele sedaj, v času heroične napaosti, ko obstoji volja do odločitve, popolnoma umevamo teatralno moč in politično-metafizični pomen tragedij Friderika Schillerja, ter da sploh posvečamo večjo pozornost drami nemškega klasičnega slovstva. Ne samo da sta zdaj Goethe in Schiller priznana v vsej svoji ljudski značilnosti, marveč so deležni iste pozornosti predvsem H. Klest, Grillparzer

in Friderik Hebbel. Njih dela se obnavljajo v mogočnih vzporednih in tu posvečajo poglavitno skrb silji in lepoti pesniško uglasene besede. Prihajajo na oder vedno znova in so sprejemana z neugnanim hvaležnostjo. Ta klasična dela so šele zdaj stopila v trajno imetje nemškega gledališča — ne kot zadeva literarno-zgodovinske vzgoje, ki jo je treba sprejemati z vsem spoštovanjem, ker tako zahteva izročilo, marveč kot ostvareitev velike politično-narodne drame, v kateri dobiva narodni sloj v svoji heroično-tragični značilnosti doslej še nedosegljiv izraz. Zakaj življenjsko pomemben nadaljnji razvoj je mogoče samo tam, kjer so popolnoma priznana velika dela prednikov in kjer jih umevajo kot nekako notranjo obveznost.

Gledališče je zopet dobilo pogum, da se loteva velikih del, a močan vtisk zapuščajo dejstvo, da je narod s svojimi najširšimi sloji voljan in zmožen iti za gledališčem po tej poti. Po nezaslišnem uspehu v Hamburgu so lani sredi poletja v berlinskem svečanem tednu igrali drugi del Goethejevega »Fausta« v imenitni razdelitvi vlog med člane berlinskega gledališča, ki je prav sedaj pod vodstvom Gustava Gründgensa doseglo tako višino, kar samo pred kakimi sto leti pod genialnim Iflandom. Intendant dr. Saladin Schmitt ni samo organiziral v zadnjih letih v Bohumu Hebbelovega tedna, v katerem so vzporedno celotno delo tega mračnega vzorčnega tragika, marveč je ponovno odlično docela pozabljenega spodnjeneemškega dramatika Chr. Dietricha Grabbea. Gleda-

lišča in igralci so povsod voljni posvečati prav napeto pozornost pesniško in teatersko težki igri, ki stavi do duha velike zahteve in hoče občutljivega čustvovalca. Grška tragedija postaja spet domača. Poleg Sofokleja ki je stalno na repertoarju, vzporedno tako težke in dozdnevno oddaljene reči, kakor sta Eshilova »Orestia« ali Aristofanov »Pluto«. Celo Hölderlinov »Empedokles«, ki zahteva od gledalca kar izredno moč duhovnega doživljanja in se odpoveduje sihevnemu vnašnjim odorskim učinkom, so morali v Berlinu pogosteje ponavljati. Tako je sodobno gledališče v Nemčiji postalo svetlišče velikega pesništva, ki ne želi senzacij, marveč vznemirjanja najglobljih človekovih duhovnih si in pretresenosti duše, ki — daleč od vsakdanjega dogajanja — obstaja pred poslednjimi vprašanji človeške bistva. Ta preobrnitev gledališča k pesniškemu, vzvišenemu in duševnomočnemu pomeni kajpak tudi uveljavljanje določenega gledališkega sloga. Le-ta zahteva mnogo monumentalnosti, preproste veličastnosti, strogega in odmerjenega zadržanja, hoče lasen in trden red v opremitvi in medsebojni igri, predvsem pa zahteva čistosti in lepote polzahnjene besede. Igra ne sme človeka samo očarati in magično razvijati iznad stvarnosti nekake pisanege sveta, marveč ga mora dvigati v visoka področja vznemirjenja in mu nuditi možnost globljega izkustva o človeškem bistvu in usodi.

Volja po vzvišenem stilu označuje tudi prizadevanja mladih sodobnih dramatskih pesnikov. Vsi se oklepajo načela: težnja v smer k redu, zakonu, povezanosti, obenem pa zavest o človekovi notranji prostosti, ki tudi pod težkimi udarci mračne usode uveljavlja to, kar je veliko, plemenito in

čisto. Doživljanje sodobnih zgodovinskih bojev jim je vtisnilo zavest o tragičnem prav kakor o notranjem dostojanstvu človeka, ki lahko uredi s svojo lastno močjo kos božanskemu, četudi plača to z lastno pogubo. Medtem ko je naturalizem, ki je dolgo vladal, zahteval kar moči verne opisanje vsakdanjega življenja, namenskega in problematičnega deleža v dogajanju običajnega človeka, želi mlada dramska umetnost zopet povesti gledališče v višine človečnosti, na katerih se dogajajo zares velike, tragične in vsekdar vzgledne odločitve o človeku in narodu. Na sploh se mlada nemška dramatika močno približuje antični tragediji, ki pomeni prapodobno v pravem smislu mitičnega in dramskega evropskega oblikovanja. V nji vlada tista pesniška strogost, ki edina lahko izraža visoki stil in skrajna človeška vznemirjenja in ki lahko postavlja človeka pred odlična vprašanja usode in božanskih stvari v človekovem bivanju na svetu.

Nova dognanja slovenskih etnologov

V zalčbi Etnografskega muzeja v Ljubljani je izšel 15. letnik njegovega glasila »Etnolog«, ki ga je ustanovil in dolga leta vodil univ. prof. dr. Niko Zupančič. Znanstveno gasililo naših etnologov in etnologov je ostalo zvesto slovenskemu znanstvenemu programu in tudi v sedanjih razmerah zastopa dovolj častno našo etnološko vedo.

Na prvem mestu je objavljen razprava dr. Franca Kotnika »Blagoslov zelišč na kres in čas kresanja«. Pisec, znan po svojih spisih o koroških narodnih običajih in posebej še o ljudski medicini, razglablja

v tej razpravi običaj cerkvenega blagoslavljanja cvetlic in drugih zelišč. Prilike so razne in se ravna po lokalnih razmerah. Pisec se pri svojem pregledu oziru tudi na običaje v sosednih pokrajinah. Na to navaja v latinskem izvirniku in v slovenskem prevodu besedilo cerkvene molitve ob blagoslovu zelišč, pa komentira in razčlenja obredno besedilo, ki ga je bil našel v rokopisu med listi čredalnic pri Sv. Vidu pri Ptupju. Dr. Kotnik ugotavlja, da besedilo blagoslova popolnoma odgovarja takemu besedilu v knjigi praškega redovnika Bernarda Sanniga »Rituale Franciscanum«, ki je izšla l. 1617. v Pragi. — V drugem delu svoje razprave razpravlja dr. Kotnik o naši narodni tradiciji o kresnicah, ivanjkih rožah itd., razlaga posamezne običaje in čarovnije, ki so združene s kresnicami in kresom ter sklepa, da »nam besedilo blagoslova rastlin na kres pojasnjuje marsikatero reč, ki jo je narod chranil kot običaj in izročilo do današnjih dni. Te stvari so bile po vsej Evropi razširjene in so deloma iz predkrsčanske dobe.«

Boris Orel je prispeval daljšo razpravo »Čarodetni obred in mit nakoležja ter bosmanski slovenski ženitovanjski običaji«. Prvi, tu objavljeni del »časnega poročila«, ki napoveduje večjo znanstveno študijo o teh etnoloških problemih, obravnava bosmanski, t. j. veliko ženitovanjsko struko kruha, ki jo poznajo predvsem razni kraji na vzhodnem Sp. štajerskem. Pisec je zbral precej novih pričevanj in podatkov iz raznih panonskih krajev, tudi iz Slovenske Krajine, ter izločil iz njih troje poglavitnih obredov: staroverženjskega, splošnega vzhodnoštajerskega in prekmurškega. Te obrede primerja med seboj, jih razlaga in dokazuje, da predstavljata ženoitovanjski kruh otroka in da ga zasledimo tudi pri kresnem obredu, kjer prav tako ob-

Kronika

* **Italijanska trobojnica v višini 5000 m.** Pod naslovom »Italijanska trobojnica na vrhu Kenije« objavljajo londonski »Times« poročilo iz Nairobi, ki pravi, da so našli na vrhu 5000 m visokega Lenana italijansko trobojnico, ki je vihrala nad snegovi. Poleg trobojnice je bila zapечатena steklenica, vsebujoča dokument v italijanskem in angleškem jeziku. Listina izraža vero v fašistično zmago ter k povratku v svobodo. Kakor piše angleški list, so trobojnico izvisili in steklenico vrzeli v dokumentom ostavili na imenovanem vrhu trije italijanski ujetniki, ki so pobegnili iz nekega angleškega vojaškega taborišča.

* **Začetek poletnega časa dne 29. marca.** Ker so se dnevi že dovolj zdaljšali, bo dne 29. t. m. zopet uveden poletni čas. Na dan 29. marca ob 2. uri bodo morale javne ustanove pa tudi zasebniki pomakniti uro za eno uro naprej. Tako bo novi letni čas omogočil izrabo svetlobe v proizvodnji in sploh v vseh strokah, ki so potrebne za končno zmago.

* **Zensko osebje za železniško službo.** Prometno ministrstvo v Rimu je sklenilo uvesti tečaj za šolanje žensk, ki bodo v železniški službi lahko nadomestile moške moči. Zenske bodo v prvi vrsti zaposlene pri telegrafu, in informatickih uradih, kot tajnice postajnih načelnikov in v sličnih službah. Kot kandidatke za te službe se bodo sprejemale ženske v starosti od 16. do 50. leta s srednješolsko izobrazbo. Prvenstvo pri teh službah bodo imele vdove po železniških uslužbencih ali pa njihove sirote.

* **Kirurg je umrl med operacijo.** Prof. Antonio Pessoa iz Lizbone je te dni operiral neko žensko, med operacijo pa mu je postalo slabo, da je padel na tla in izdihnil. Strežnice so odnesle kirurga na posteljo, med tem pa so prispeli profesorjevi asistenti, ki kirurgu niso več mogli pomagati, pač pa so nadaljevali nujno operacijo na njegovi pacientki.

* **Zasledovanje tatu v spodnji obliki.** 30-letni mehanik Mario Mezzetti iz Bologne se je zvečer vrnil domov in legel k počitku. Komaj je malo zadremal, ga je zbudil sumljiv šum. Planil je pokonci in zagledal senco moškega, ki je bil pravkar zalel njegov bicikel na ramo ter se pripravljal, da ga odnese. Mezzetti je v spalni srcaji stekel za tatom in ga dohitel. Iztrgal mu je kolo, znikav sam pa se mu je izmuznil iz rok in se izgubil v temno noč.

* **Smrtna nesreča starčka.** Pri Kuhlhu na Solnograškem je šel 73letni upokojenec Jurij Holer nabirat dranje. Izpodrsnil mu je in je padel v brezdno 25 m globoko. Sledovi kažejo, da se je starček po palcu vlekel še kakih 100 m daleč, nato pa je izčrpan izdihnil.

* **Važno za vsakogar sedaj in v bodoče** je znanje strojepljisa. Novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni tečaji prično 4. marca. Učne ure po želji obiskovalcev dopolne, popoldne ali zvečer. Učnina zmerza. Specialna strojepljiska šola: največja moderna strojepljiska, raznovrstni stroji. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Dombrovska cesta 15.

IZ LJUBLJANE

u— **Diplomski izpit na filozofski fakulteti.** Na filozofski fakulteti kr. univerze v Ljubljani so v februarjskem terminu 1943 dokončali diplomski izpit in prejeli fakultetno diplomu sledeči kandidati in kanidatkinje: Aljancić Zdenko (filozofska skupina), Felician Jozef (izjemna skupina in sicer: obča zgodovina, francoski jezik s književnostjo in starofrancoskim jezikom, latinski jezik in južnoslovanska književnost), Košir Nikolaj (romanska skupina), Kušcer Dušan (mineraloško-geološka skupina), Miklavčič Zvonimir (filozofska skupina), Podnar Tomaž (pedagoška skupina), Tršar Marija (romanska skupina), Zherl Ana (skupina za slovenski jezik in književnost), Vovk Vinko (matematična skupina).

u— **Toplota se narašča.** V torek smo imeli še toplejšo vreme kakor prejšnji dan. Spet nam je ves dan sijalo sonce in živo srebro v Zvezdi se je povzpelo na 18,2°C. To je bil že trinajsti dan neprekinjenega sončnega in jasnega vremena. Noč od ponedeljka na torek je bila tudi toplejša od prejšnje noči in smo v torek zjutraj zabeležili 0,8°C. Nebo je bilo zjutraj preprosto z oblački in nad Ljubljano je ležala tanka meglena koprena. Že zgodaj pa je spet posijalo sonce in smo znova imeli lep dan. Barometer še napoveduje stanovito vreme. Dan za dnem je zelo živahno po naših parkih in vrtovih. Naš mladi drobiž ima svoj raj in se pridno igra na kupih peska.

ra otroka. V tem je torej podoben belokranjsko-krško-istrskemu nakolenčcu. V zvezi s tem je zanimiva pripovedka o coprniku Vidovini, v kateri je ohranjen zadnji zbledel mit davnega božanstva, ki je prinašalo nevesti plodnost in njenem bodočem zakonu. Kakor vse razprave Borisa Orla, odključuje tudi to poleg vsebnega samostojnega raziskavanja široki etnološki razgledi.

Tretja razprava v tem zvezku »Etnolog« poteka iz peresa Milana Grošlja in obravnava tip pravilice o Amoru in Psihi. Je to samostojen raziskovalski dosežek s splošni in specialni problematiki pravilice. Pisek prihaja k sklepu, da je pravilice tega tipa, kakor je, Apulejvega o Amoru in Psihi, nastale iz bajk o bitjih s fluidno naravo in da sta imeni Amor in Psiha prišli v pravilico šele pozneje. Dokazovanje o izvoru Apulejve pravilice, ki da je v predstavi o fluidnosti bitij, se naslanja na znanstveno literaturo, zlasti na van der Leyena, Tegethoffa in Levjaja-Bruhla z njegovo »La mythologie primitive«.

Četrta daljša razprava poteka iz peresa »Etnologovega« sedanjega urednika dr. R. Ložarja in se imenuje »Pragovinski osnovne slovenske narodopisje«. Pisek označuje splošne pragovinske osnove etnografije, prehaja k pragovovinski osnovi slovenske etnografije in kaže, koliko gradiva so v tem pogledu našleže do sodanja raziskavanja in koliko ga bo treba še obdelati. S svojimi razgledi in podnetnimi pogledi osvetljuje dr. Ložarjeva razprava stične točke med pragovovino in etnologijo ter podaja tako osnove paleoetnografije tudi glede na sedanja in bodoča raziskavanja našega domačega narodopisja.

Prof. Vilko Novak je pisek krajšega doneska »Ovčarstvo pod Stolom in v Planici«. Tu seveda ne obravnava gospodarske plati tega vprašanja, marveč približuje izsledke svojega sistematičnega preučevanja

Krilati rod je prav tako ves živ in se veselo pripravja na skorajšnje svatovanje.

u— **4. javna produkcija šole Glasbene Matice** bo jutri, v petek 5. t. m. ob 5. uri popoldne v mali harmonični dvorani. Na tej produkciji bodo nastopili gojenci klavirskega in violinskega oddelka Matične glasbene šole, in sicer iz klavirskega oddelka gojenci: gđ. Bradačeve, ge. Černivčeve, ge. Dermovškove, ge. Bizjakove, ge. Kolarčeve, ge. Sancinove Mirce in ge. Štrukljeve. Iz violinskega oddelka pa gojenci gg.: Gregorica, Ivančiča in Karla Sancina. Na sporedu petkove produkcije je 23 nastopov. Ravateljstvo vabi starše in prijatelje mladine k tej produkciji. Takoj v soboto bo 5. javna produkcija ob istem času in v istih prostorih, kakor 4. Podrobni spored 4. in 5. produkcije je na razpolago v Knjižarni Glasbene Matice.

u— **Velika križanka, ki jo lahko rešujete ves teden,** je objavljena v »Domovini«, ki je pravkar izšla. Gotovo bo s tem ustrezno prav vsem ljubiteljem križank v Ljubljani in na deželi. Ljubljancem priporočamo »Domovino« tudi zaradi različnega zanimivega štiva, predvsem zaradi podlistkov. V tej številki je objavljeno presenetljivo poročilo o usodi milijonske dediščine, dalje spomin na velik pustni sprevol v Novem mestu v obliki prvega dolenskega vlaka ter še več drugega. Ženskemu svetu je posvečena posebna stran. Politični pregled prikazuje dogodek vsega tedna. »Domovina« je najcenejši slovenski tehnik, saj stane izvod samo 60 stotink. Mnogi Ljubljanci, ki so se na »Domovino« navežali, čakajo na vsako novo številko in jo zadovoljno prebirajo.

! **Žalni venci, poročni šopki, aranžmaji in cvetje** »ROZA« cvetličarna

u— **Instrukcije in priprava za privatne izpite.** Novi (Turjaški) trg 5/III. Diplomirani filozofi nudijo dijakom uspešno pomoč in šolsko pripravo iz vseh predmetov: dopolne od 8—11, popoldne od 3—6 vsek dan. Priprava je pod strogim nadzorstvom v modernem opremljenih prostorih. Honorar zmeren. Priprava tudi za privatne izpite čez dva razreda. Prijave dnevno od 8—11 in od 15—18: Novi (Turjaški) trg 5-III. Instrukcije.

u— **Veliki simfonični orkestri vseh kulturnih središč** sestavijo včasih, posebej pa v času predpusta, koncertni spored iz del, ki so jih napisali slavni mojstri v plesnem ritmu. To se je povsod uveljavilo z velikim uspehom in v izrečno zadovoljstvo koncertnega občinstva, ki želi slišati tudi tovrstno glasbo v polni zasedbi velikega orkestra. Temu uveljavljenemu zgledu je sledil tudi naš simfonični orkester s svojim dirigentom Drago Mario Štjancem in sestavljal ponedeljkov koncert spored iz najpriljubljenejših del, ki so jih napisali skladatelji: Johan Strauss, Weber, Rossini, Dvořak, Ponchielli, Rihard Strauss, Bernard in Lehar. Koncert bo v ponedeljek 8. t. m. ob pol 7. uri zvečer v veliki uniojski dvorani. Podrobni spored se dobi v Knjižarni Glasbene Matice.

u— **Danes ne moremo pripravljati hrane** in sestavljati jedilnikov po stari navadi. Gospodinjam je naložena vse bolj težavna naloga. Ako si nabavite Gospodinski kolektor za l. 1943., bo delo dokaj lažje in jedilnik mnogo boljši.

u— **Hranilni in posojilni kanzoreji.** Kreditna zadruga državnih uslužbencev v o. j. v Ljubljani javlja, da bo v soboto, dne 13. marca 1943 ob 17. uri, v njenih poslovnih prostorih, Verdivjeva ulica 9,68, r. dna letna skupščina z običajnim sporodkom, kateri je na vpogled v zadrugi poslovalnici.

u— **Dolge kače pred trgovino** so v Ljubljani tudi v sedanji vojni tako redka prikazen. Ob sistemu živilišnih nakupov se trgovanje tudi okrog prvega razvija in najlepšem redu in brez vsakega navala na trgovine. Vsakdo jemlje pri svojem trgovcu, in sicer ta natančno prvega, drugi morda kak dan pozneje, zato ni nikjer opaziti kakšnega nereda, še posebno ne splošno znane dobre postrežljivosti ljubljanskih trgovin. Včeraj zjutraj pa so ljudje, ki so hoteli čez Kongresni trg, kar čudno presenečeni opazili dolgo kačo čakačev pred trgovino v palači Filharmonije, kjer so kupovalci vstopnice za glasbene prireditve. I, kaj pouda, zdaj se razumemo: v ponedeljek bo deveti simfonični koncert in v listih je bilo napovedano, da se bo danes ob pol 9. zjutraj pričela prodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Matice. Že takoj po 8. uri so se začeli nabirati zanimanci in sicer ne le gospoda, o kateri bi sodili, da iz snobizma ali zaradi brezdolja zahaja na koncerte. Ne, to je bil naš povprečni maži človek, zlasti pa

etnografske podobe slovenskega ovčarstva v teh krajih. Dr. Janko Lokar je prispeval dve etnografski členci: »Vsi pojte rakelom žvžgati« in »Nekaj zapravov iz borovniške okolice«.

Med razpravami v tem zvezku je tudi nekaj ilustracij. Čeprav je torej petnajsti letnik »Etnolog« skromen po obsegu, je vendar po svojem znanstvenem dnošu k proučevanju našega ljudstva zadosti tehten in opremljen z zbiranjem tega literarnega ognjišča slovenske etnologije.

Gerhart Hauptmann kot pripovednik

Nedavno so ustanovili v Zagrebu, v redakciji hrvatskega književnika dr. Slavka Batišića, Knjižnico Nobelovih lavreatov. Nova zbirka si je zastavila nalogo, spoznavati hrvatsko javnost s spisi svetovnih pisateljev, dobitnikov Nobelove nagrade za literaturo. Izšla bodo stopnjeva in v hrvatskem prevodu njihova najznamenitejša dela. Za prvo serijo je urednik »zbral šest knjig: »Vando« Gerharta Hauptmanna »Elias Portlog« Grazie Deledda, »Malega Pierre« Anatola Francea »Patricija« Johna Galsworthyja in roman Knuta Hamsuna v dveh knjigah »Potepuhi«.

Sredi novembra l. l. so proslavili v Nemčiji osmdesetletnico Gerharta Hauptmanna enega najznamenitejših nemških književnikov ki je že leta 1912 prejel za svoje slovensko delo Nobelovo nagrado. Na začetku pisateljske poti je zbujal vihar ogorčenja in — na drugi strani — navdušenja s socialno dramo »Thalci« spisano v duhu tedanjega mladega, bojevitvega realizma. Ta stvaritev je njega dni pomenila nenavadno mnogo in se je v tedanjih mlačnih in ustaljenih razmerah zdela ognjeni znak upora. Toda od »Thalce« do danes je preteklo čleaga

naša študentarija. Da se prepreči možnost veriženja, prodaja Matična knjižarna največ po 4 sedeže. Poslovanje se je razvijalo naglo in v roču. Kača kupovalcev vstopnic za simfonične koncerte, katerih je letos izredno število, je pač zelo značilen pojav, ki ga moramo prav posebej zabeležiti v kroniko današnjih dni.

u— **Učite se strojepljisa!** Novi eno-, dvo- in trimesečni dnevni in večerni tečaji prično 4. marca. Najuspešnejša desetpetna učna metoda. Specialna strojepljiska šola: največja moderna strojepljiska, raznovrstni stroji. Učnina zmerza. Pouk po želji dopolne, popoldne ali zvečer. Informacije in prijave dnevno. Zahtevajte brezplačni prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Dombrovska 15.

u— **Za mestne reveže.** Namesto venca na krsto g. Hansa Seemana je g. Franc Schiffer z Mestnega trga 19 podaril 120 lir za mestne reveže. Darovalcu izrekamo priščno zahvalo v imenu podpiranih.

u— **Že danes je treba misliti na pripravljanje gred in razdelitev vrta.** Kdor hoče doseči na vrtu uspehe, mora vsa dela pravočasno in točno opraviti. Potrebna navodila najdete v knjižici: Skulj, Delovni kolektor za vrt in sadovnjak, ki se dobi v knjižarni Tiskovne zadruge, Selenburgova ulica 3. (Lir 8.—)

u— **Jezikovni tečaji — italijanski, nemški in francoski** v središču mesta pri Trgovskem učnem zavodu, Kongresni trg 2 se prično dne 5. marca. Pouk dopolne, popoldne ali zvečer (po želji) v začetnem, nadaljevalnem in konverzacijskem oddelku. Najuspešnejša in najnovejša učna metoda — diplomirani predavatelji. Vpisovanje in informacije dnevno do 19. ure.

u— **Kupim parcelo 1000 do 1500 m²** v Ljubljani. Ponudbe na upravo lista pod »Trgovec« — Ljubljana.

Z Gorenjskega

O mestni straži v Kranju poroča »Karawanken-Bote«: Z mestne hiše v Kranju se vije v lahkem pomladnem vetru zastava s ključastim križem. Meščani se zvedavo povprašujejo po vzroku. Naenkrat prikoraka o železniški postaji po mestnih ulicah strumna četa stražnikov in se ustavi pred županstvom. Iz urada je prihitel župan Friderik Mörth v spremstvu krajevine-

Šesti roman DK bo izšel sredi marca

V tej novi knjigi, s katero bo zaključila svoje drugo četletje, bo zbirka »Dobra knjiga« nudila čitateljem zanimivi in napeti roman znanega danskega pisatelja H. P. Jacobsena:

»BORBA Z BOGOVI«

Roman se dogaja pred 3500 leti, ko se je na Egejskih otokih začela razvijati prva civilizacija na evropskih tleh. Njegova vsebina je nepretrgana veriga dramatičnih napetih dogodkov, ki jih je pisatelj razpisal tako mojstrsko, da bo čitatelj rad ponovno posegel po knjigi in jo vedno na novo z užitkom bral.

Ko te dni obnavljate naročnino na naše liste, se naročite tudi na romane DK, da si zagotovite njih nabavo po znižani ceni.

GLEDALISCE

DRAMA

Četrtek, 4. marca, ob 17.30: Ješen. Premiera. Red Premierski.

Petek, 5. marca, ob 15: Kovarstvo in ljubezen. Izven. Cene od 12 lir navzdol.

Gherardo Gherardi: »Jesena«. Igra v treh dejanjih. Osebe: Riccardo — Vl. Skrbnišek, Gregorio — Pavle Kovič, Teresa — Nablocka, Giuditta — Sancinova, Stefano — Nakrst, Carlo — Brezigar, Mario Raztresen, Lena — Simčičeva, Maria — Remčeva, Giulia — Gabričičeva, Attilio — Verdonik. Dejanje pokaže usodna jezenska srečanja zdravnik-tudaka. Delo je režiral prof. Šest, scenograf: inž. E. Franz.

OPERA

Četrtek, 4. marca, ob 17: Zemlja smehljaja. Red Četrtek.

pol stoletja, in v tem času se je marsikaj spremenilo, med drugim tudi sam Gerhart Hauptmann. Ko je ob proslavi njegove osmdesetletnice spregovoril o njem nemški tisk, ni pozabil poudariti njegove nekdanje bojevitosti in dandanejši spravljenosti: sicer pa je — so pisali listi — v tem razdobju rešil nemški narodni socializem vsa tista družbena vprašanja, za katera se je nekoč tako ognjevit zavzemal Gerhart Hauptmann. In brali smo nadalje, da je dandanes tudi pisec »Thalce« pristal avtoritarne ureditve sveta in družbe v duhu nemškega narodnega socializma.

Gerhart Hauptmann je bil doslej znan hrvatski javnosti samo kot pisec številnih gledaliških iger, ki so jih igrali pogosto tudi na hrvatskih odrih. S prevodom »Vande« je prvič stopil pred našo javnost kot prvozi pripovednik. Medtem ko je pisal »Thalce«, ko mu je bilo trideset let, je nastala »Vanda« celih 36 let pozneje. Vzlic temu se vedno vzplamtli in tam kakšen močnejši odblesek njegove borbenosti in kljubujočega duha, ki se ni mogel tako zlahka zlomiti ali streti.

»Wanda, der Dämon« je roman iz umetniškega življenja, življenjski roman mladega kiparja, ki se je bil z lastno močjo povzdignil iz nekdajne bede do priznanega umetnika dokler ga ni naposled zlomila nebrzdana ljubezen do Vande, ženske problematičnih navedenih nazorov, ki se z njim samo igrača ga izkorističa in zasmejuje. Roman se odlikuje po zanimivem razpletu, je poln močnih dramatičnih momentov spisan z izkušenim pogledom na ljudi in probleme, zato ga prebereš kar na dušek Bleščel slog, globoka in vsestranska psihologija, velike pisateljeve doživljajske možnosti in sugestiven način privočenja — to so najlepše vrline tega dela. Pred našimi očmi se razvija cela galerija najbolj nenavadnih tipov: malomeščanov, cirkuskih potepuhov, uradnikov,

Un caposoldo italiano anticarro sta aprendo il fuoco contro le unità corazzate nemiche. Italijanska protitankovska postojanka odvarja ogenj proti sovražnim oklopnim edincam

ga skupinskega vodje Klescha. V pozdravnem nagovoru četi je župan posebno poudarjal pomen mestne straže v Kranju ter ji naložil odgovorno dolžnost, katero ima straža v smislu nemškega reda vestno, strogo, pravično in hkrati ljubezno na namram prebivalstvu izvrševati. Po trikratnem »Sieg-Heil Führerju« je straža odkorakala v odkazani ji prostor.

V Vodichah so pokopali 35letnega posestnika Alojza Kosca s Sela. Zapustil je vdovo z dvema otrokoma. Pogreba se je udeležilo mnogo pogrebecev. — Pred kratkim je bilo v Vodichah veliko kmečko zborovanje. Govorila sta kmečki strokovnjak Burgstaller in okrožni kmečki vodja Vintler.

V Moravčah je v nedeljo zvečer začelo goreti pri posestniku Mihaelu Šlibarju. Ogenj je zajel velik hlev in še večje gospodarsko poslopje. Pri gašenju je pomagala policija, ki je ogenj omejila in rešila živino. — Ponesrečila sta se sina gostilničarke Franje Veselove. Stanko je padel s kolesa ter se poškodoval po obrazu in vratu, Bogoljub pa si je poškodoval nogo ter se zdravi na Golniku.

Na Jesenicah so imeli v Domu stranke spominsko slavo o obletnici smrti Horsta Wessela, avtorja znane narodnosocialistične himne. Slavlja so se udeležili vsi jeseniški predstavniki, govoril pa je krajevni skupniški vodja dr. Klein.

V Domžlah je Nemška delovna fronta priredila tečaj za obrtnike, trgovce in gostilničarje. Poročevalec je bil Huemer iz Kamnika.

V Smartnem pod Šmarno goro je ženska krajevna skupna v 10 dneh izvršila 105 parov copat. Material zanje so nabrali v občini.

Koroški deželni kmetijski vodja Reinhold Huber je obiskal vzhodno Tirolsko, kjer se je udeležil nekaterih večjih kmetijskih zborovanj. Nastopil je tudi s svojimi izvajanci ter je propagiral čim večjo obdelavo v letošnjem letu.

V Kamniškem so prišle prve zbirke copat za vojake. Iz Zgornjega Tunjina so jih poslali 126 parov, iz Motika 110, iz Kamniške Bistrice pa 90 parov.

Iz Spodnje štajerske

Smrt priljubljene celjance. Dne 12. februarja je umrla na Tinskem gđ. Fina Kandusarjeva. Po rodu iz Celja si je pridobila po svoji srčni dobroti visoko spoštovanje v vseh krogih, ki so jo poznali. Za reveže je imela vedno odprte roke in vsakomur je pomagala, kjer je mogla. Na Tinskem, znani romarski poti ob cerkvah sv. Marije in sv. Ane, od koder se nudi prelesten razgled po prelepih vinskih gorah, si je ustanovila tuscium, ki je bil znan daleč naokoli. To je bil hram gostoljubja in domačega veselja, ki ga je užival vsak kdor se je oglašil. In mnogo je bilo teh, toliko, da jih je bilo že kar preveč za razmere, v katerih je živel. Vendar pa njeno zlato srce ni pustilo nikogar, da bi se prazen od nje. Vesela in odkritosrčna je uživala najbolj, če so bili zadovoljni njeni številni gostje. Zdjaj je umrla osamljena, daleč od svojih dragih in znanih. Pokopali so jo v Zibiki pod hribom, na katerem stoji sloveče Tinsko, ki ga je tako ljubila. Spomin, svetel spomin vseh, ki so jo poznali in cenili, jo spremlja! Naj v miru počiva!

Poroke v letošnjem dolgem predpustu tudi na Spodnjem štajerskem niso izostale.

V Pristovi pri Šmarju so bili 20. februarja poročeni kar štirje pari, naslednje dni pa so sklenili zakonsko zvezo še nekateri poročenci. Listi pravijo, da je naraščanje porok razveseljivo znamenje zaupanja, s katerim gleda spodnještajersko prebivalstvo v bodočnost.

Na Spodnje štajersko je bil premeščen krajevni skupniški vodja Karel Strasser iz Voitsberga. Kraj njegovega namestitve še ni znan.

Spodnještajerska mladina na kmetijah. Že lansko pomlad je bilo večje število spodnještajerskih mladenčev in deklic odpisanih na večje kmetije na Gornjem štajerskem. Letos bo njih število še večje. Po izbiri bodo dečki in deklice nameščeni na kmetijah v okraju Liezen. Večje število kmetijske mladine pa so stopilo v kmečki uo tudi na posebej določenih kmetijah na Spodnjem štajerskem.

Smrtna nesreča družinskega očeta. Pred cerkvijo v št. Rupertu v Slovenskih goricah so podirali veliko bukev, da bi na njem mestu postavili spomenik padlim. Na nagnjeno drevo je splezal 31letni Jože Kranjc, da bi privezal vrvi, s katero bi drevo potegnili k tlom. Medtem pa je neki tovariš presekal poslednje korenine, drevo je palo in pokopalo pod seboj nesrečnega Kranjca. Obležal je ves zdrobljen. Zapustil je 4 otroke.

Iz Hrvatske

Smrt Hilmi — bega Kapetanovića. V Sarajevu je umrl v 67. letu Hilmi-beg Kapetanović, upokojeni veliki župan in predstavnik ugledne plemiške družine v Bosni.

Otvoritev pravoslavne cerkve v Zenici. Pred dnevi so svečano odprli pravoslavno cerkev v Zenici. Slavnosti se je poleg predstavnikov civilnih in vojaških oblastev udeležil tudi polk pravoslavnih vojakov iz okoliških vasi.

Najvišji vrhovi hrvatskih planin. Najvišji vrh v Nezavisni državi Hrvatski je Maglić, ki se dviga 2387 m nad morsk gladino. Za Maglićem se vrste Čvrsnica (najvišji vrh Plöča), 2228 m, Vranica 2107, Prenj 2102, Treskavec 2088, Bjelasnica 2065, Vran 2074, Lelija 2032, Cincar 2006, Sledi cela vrsta planin in vrhov, ki so visoki od 1.500 do 2.000 m.

Vodna moč Hrvatske. Dr. Oto Oppitz je zbral podatke o vodnih silah NDH, iz katerih povzemamo: Reka Cetina (Gubavica-Zadvarje) 44.000 ks, Pliva (Jajce) 10.300 ks, Kolpa (Ozalj) 1.600 ks, Curak (Skrad) 1.200 ks, Mrežnica (Duga Resa) 1.150 ks, Prutac in Bistrica (Sarajevo-Hrid) 967 ks, Vrbas (Delibašino selo) 466 ks, Lašva (Travnik) 300 ks, Korana (Karlovac) 290 ks, Orlijava (Orlijava) 240 ks, Una (Bihac) 240 ks, Ljuta (Padova) 202 ks.

Ostri ukrepi proti tihotapstvu. Preteklo soboto je bil v ministru za narodno gospodarstvo posvet o uvedbi najostrejših mer, ki naj onemogočijo tihotapljenje. Na konferenci so se zedinili, da je treba v prvi vrsti omejiti izdajanje potnih dovolilnic, potem pa voditi točno kontrolo, kolikšne količine živil prevažajo posamezniki brez dovoljenja glavnega ravateljstva za prehrano. Vsi zasadeni tihotapci bodo najstrožje kaznovani; kazni pa ne bodo ušili tudi tisti, ki bodo kupovali tihotapljenno blago.

reki vse, kar je mogoče povedati o tej knjigi in njenem avtorju. —a. (Zagreb).

ZAPISKI

Francoski prevodi pesnitev Kostisa Palamasa. Editions des Nouveaux Cahiers v La Chaux-de-Fondo (Švica) so izdale nedavno knjigo »Pages choisies« (Izbrani spisi) največjega novogrškega pesnika Kostisa Palamasa. Pesmi je izbral in prevlel André Chédel. Njegovo knjigo prodajajo v korist pomoči potrebni deci na Grškem, domovini pesnika, ki se je po dolgih vekovih mraka in barbarstva zopet približal — prvi, ki so likali novo grščino za poezijo — višini antičnih vzorov in moderne evropske poezije. Palamasovi pesniški uspehi so tem večji, ker je pisal v jeziku, ki ni še izgrajen kot stalni književni jezik. Palamas je bil po rodu iz Patrasa, kjer se je rodil leta 1859. Zapustil je delo, ki obsega kakih dvajset knjig.

Zivljenjepis Arriga Boita. Mondadorijeva založba je izdala v obsežni knjigi na 756 straneh biografsko delo Piera Nardija »Vita di Arrigo Boito«. Pisek je obdelal s podrobno in izčrpano dokumentacijo razgibano življenje tega skladatelja, glasbenega kritika, pisatelja in organizatorja umetniškega življenja, moža, ki je stal nekoč v ospredju umetniške in gledališkega sveta Italije. Boito je imel tesne stike z Victorjem Hugojem, Verdiejem, Eleonor Duse in z drugimi umetniškimi vrhovi svojega časa, zato je njegov življenjepis tudi kos splošne umetnostno-družbene zgodovine zadnjih desetletij prejšnjega in prvega desetletja našega stoletja. Nardijeva zajetna knjiga o Boitu se pridružuje debelemu zvezku na 1580 straneh, ki ga je tudi izdal Mondadori: »Tutti gli scritti di Arrigo Boito«.

Božja sodba

Agla Aštar, stari kajmakam iz Debra, je dejal, da utrujenim glasom: »Govorijo smo tako dolgo, kolikor daleč sega senca Korabja, pa nisimo prišli dalje, kolikor sega senca mravljice. Pogledal si je dolgo, sivo brado in stresel z glavo. »Ničesar več ne rečem. Samo Alah lahko presodi, kdo ima prav in kdo neprav.«

Ismail Skedra se je porogljivo zasmejal. »Ali je to tvoja sloveča modrost, o Agla?« je dejal. »Ali smo samo za to prišli iz Kljosa k tebi?«

Ahmat Bajkar kajmakamov pomočnik si je zeleni turban potisnil na tilnik in njegov kozav obraz je zardel. »Molči!« je sprgovno togotno. »Kaj hočeš? Kaj naj napravimo?« Arbanasec Skedra je položil roko na ročaj svojega kravega bodala in njegove oči so se zožile. »Pravico razsodite,« je dejal s poudarkom na vsakem zlogu. »Skumbiji hočejo žensko nazaj in vi jo morate vrniti. Se danes... takoj!« je dodal ljuto.

Veliki, trezni prostor, v katerem je dvajstosotnica mož čepela v krogu, je bil napolnjen s dimom ki je visel kakor modrikast oblak nad njihovimi glavami. Nastala je popolna tišina. Skedrove besede in kretnje so bile izjave, toda mož je bil pod varstvom premirja in kdor bi ga prelomil, bi se postavil izven zakona. Zakon je v gorah tisočkrat močnejši od ljudi. Stari kajmakam je spet povzel besedo: »Jutri je še en dan,« je dejal tiho in možje so za dihali, kakor da jih je osvobodilo silnega pritiska. »Jutri bomo spet govorili. Za vsak pisar najdeš končno pravi pokrov.«

Ismail Skedra je potegnil glavo nazaj in se sklonil kakor volk, ki se pripravlja na skok. »Ti si Turci in jaz sem Albanec,« je zarenčal, »pa se ne moreva razumeti, Jutri, vedno jutri! Kako dolgo naj še čakam in poslušam vaše čenče? Moja zahteva je pravična in do večera hočem imeti odgovor. Ali čuješ, kajmakam? Do večera!«

Agla Aštar se je dostojanstveno dvignil. Bil je velik in močan. »Naglica je hudičovo delo,« je zamrmral. »Počakajti morali!« Zapustil je prostor in deset mož mu je sledilo.

Nekoliko ur pred tem znamenitim sestankom debrskih starešin — in to je bilo srečno junija 1911 — sem prispel s stotnikom Hamannom v Debar na lov. Debrska pokrajina je najsamotnejša in najbolj divja v Makedoniji. Ob robu soteske, v vrtočavi višini so prilepljene hiše tega mesteca kakor sokoljka gnezda. Globoko spodaj pa si krči bela, divja voda hrupno svojo pot preko groblje in prevrženih debel. Gorske verige, ki jih prekinjajo temne doline, potekajo od Debra proti vzhodu, zapadu, jugu in severu v oblake. Nobena hiša, nobena pot ne moti čudovitega soglasja te edinstvene pokrajine. Na severu se dviga Korab nad zelene gore, na jugu molči vrh Jablanice v nebo. Tam je dežela lovec na orle in krvine osvetle.

Mesteca je makedonsko, njegova okolica albanska. Kakor roka sega mestno ozemlje v albansko področje. Na jugu je divji Crni Drim naravna meja, na severu pa je dežela odprta. To so stara »Debrska vrata«, skozi katera so v stoletjih vdirale nesreče, umori in ropi v Makedonijo. V nasprotno stran prav tako. Ob časi mojeg obiska ni bilo družine v Debru, ki bi ne bila iz tega ali onega, včasih svojestranskega razloga s to ali ono albansko družino onkraj meje v takšnih odnosih, da bi bilo treba izvesti malo, srednje ali veliko krvno osvetlo.

Med krvine osvetnike v Debru so spadali tudi Tufajli, ki so si bili v sovrastvu s Skumbiji na oni strani Črnega Drima. Bila je polno vredna krvna osvetla — trajala je že 34 let in je bila zahtevala na obeh straneh mnogo žrtev. V aprilu 1911 pa se je zgodila neverjetna in nepojmljiva stvar: Mladi in viharji Osman Tufajl se je bil zaljubil v mično Aglo Skumbijevo hčerko albanskega plemenskega poglavarja. Bila je to velika ljubezen, take velika, da je Agla pozabila na svoje plemo in krvno osvetlo ter se dala Osmanu ugrabit in se je z njim poročila.

Vsa meja je bila na glavi. Ahmat Bajkar, ki je naju po seji spremil na sprehod, nama je obismo poročal »Skumbiji,« je dejal, »so spravili nebo in peklo v gibanje, da bi dobili mlado ženo nazaj. Obrnili so se celo na generala v Solunu in so pripravili, da bi plačali odškodnino. Pomislite: grabežljivi Skumbiji!«

»Ali je stari tako navezan na hčer?« je vprašal stotnik Hamann radovedno. Bajkar se je zasmejal, da mu je turban zdrknil s temena. Vprašanje ga je tako zabavalo, da je svojo obrabljeno glavo predal nesmetim pogledom nevernikov. »Ne toliko,« je odgovoril. »Dejal je, da bi se zavojlo njegova lahko poročila z volkom.«

»Potem je videti vendar vse v najlepšem redu, Ahmat!«

»Nič ni v redu,« se je ujezil Bajkar. »Tufajli in Skumbiji živijo v krvin osveti in se sedaj ne smejo streljati, odkar so si v sorodstvu. Med sorodniki vendar ni krvine osvetle! Veš, kaj to pomeni? Vsako jutro obišče stari Tufajl v spremstvu svojega sina živino, ki se mu pase ob Črnem Drimu, onkraj reke pa postopajo Skumbiji in mu ne smejo ničesar storiti!«

Hamann se je zasmejal. »Vse je da! Alah: prilike, strelivo in tarče, a streljati se ne smejo! Ubogi ljudje!«

Ahmat Bajkar je opazil ironijo in je molčal. Stopal je ljuto poleg nje skozi visoko travo. Večidelno se je. Sonce je stalo krvavoredeče za kraljevskim Korabom in mu odvalovalo skratni plašč — sence so postale dožge in modre.

Zadnji, odločilni seji sva prisostvovala tudi midva. Po dolgem obravnavanju so bili na obeh straneh pripravljeni da bi stvar prepustili božji sodbi in možje so se sedaj razburjeno razgovarjali o načinu te božje sodbe. Ismet Oglan, divji lovec na orle, je predlagal, naj bi zaljubljenca skočila drug za drugim v sotesko Radike. »Če ostaneta neposkočavana, saj se ženska vrne k Skumbijem.« Toda kajmakam je odklonil. »Prav tako bi tu lahko ustrelili ali obesili,« je odvrnil ježno. »Orli so ti odnesli pamet. Oglan.« Pomislil je. »Ali ne bi Osmanu zapovedali, da mora s konjem zdraveti po stezi nazdol k vodi?«

Kmet Hamad se je jel krohovati in drugi so prisilili na njim. »O kajmakam, črnilo ti je pamet počrnilo!« Spet krohota. »Zapevej mu, naj se vrne na luno!«

Sleja se je vlekla v neskončnost, govor in nasprotni govor, naziranje in protivno naziranje so zadevali drug ob drugega — razburjenje je počasi narasčalo, možje so dobili rdeče obraze in brki so se jim tresli. Znečilo se je.

Končno je spregovoril Agla Aštar, in ker je bil kajmakam in najstarejši se drug umaknil. »Položili bomo pod kokoš deset jajc, pa naj jih izvali. Če se bo izvalilo deset piščet, se bo vrnila mlada žena k svojemu plemenu.

V nasprotnem primeru ostanem pri nas.« Pogledal je Ismaila Skedra z ostrim pogledom: »To je moja zadnja beseda. Ali si razumel? Popustil sem ti do skrajnosti, kajti vse naše kokoši izvalijo vsa jajca, ki jim jih podložijo. Če hoče Alah da ostanita oba mlada človeka skupaj, bo napravil čudež.«

Albanec je ipalo pomislil, nato je izdrl bodalo in ga zapicil skozi preprogo v tlivnata tla. »Strinjam se,« je odgovoril. »Ali prisežeš, da boš zamenjal nobenega jajca ali ga razbiš?«

Kajmakam je postal od jeze rdeč. »Ljudje mi verjamejo, kadar velim da ali ne,« je zarenčal. »Če pa hočeš, ti lahko prisežem.« Dotaknil se je z dlanjo čela, ust in prs, se priklonil proti vzhodu in zamrmral molitev.

Ismail Skedra je vstal. »Albanec bi ne dal priseči,« je odgovoril nesramno. »Toda vi ste tatovi, roparji in morilci!« Pljunil je na tla in se zasmejal.

Bila je huda žalitev in nekateri izmed mlajših mož so tipali na skrivaj za orožjem; toda stari kajmakam je nenadno dvignil svoj glas in citiral suro iz korana: »... in če ti prinese gost odrezano glavo tvojega brata v hišo, je vendar posvečen. Kvečjemu če se hočeš preklesti za svojo večnost...« Možje so se sklonili naprej, se dotaknili s čeli tal in začeli moliti.

Debrske kokoši so zelo zaupljive. Ne zavoljo tega, ker bi pripadale kakšni doberdušni pasmi (saj so prav tako divje kakor ljudje) temveč zato, ker se boje orlov. Prav dobro vedo, da jih samo ljudje lahko obvarujejo teh nesramnih roparjev. Tudi kokoši ki so jo izbrali starešine je bila krotka. Bila je stara mavrona in že na zunaj si ji videl da ima desetletno skušnjo z valitvijo. Prav tega dne je z glasnim kličadkanjem naznanila, da bi bila pripravljena za to delo. Natančno so jo preiskali, preden so ji posel zaupali. Na Ismailovo izreč:

Volčja nadloga v Španiji

V splošnih predstavah o sončnem jugu — zlasti o Španiji, kakršno poznamo iz opere »Carmen« — človek ne pomisli in ne verjame, da so tam volkovi, volkovi s prislovično volčjo lakoto, ki se, kadar imajo prazen želodec, ničesar ne boje in so velika nadloga za špansko deklek lež snež.

Iberski polotok je poleg Švice in Norveške najbolj gorati dežela v Evropi. Podnebje zlasti na severu ni nič kaj sončno in nas zato ne sme presenetiti, da ne vidimo s pa'mami idilično zasajene pokrajine. Samo 100 km od španskega glavnega mesta v pogorju Gredos proti Avili so volkovi močno razredčili črede gamsov. Tudi meca ovčami so volkovi napravili prava opustošenja. Neki kmet je prišel letošnjo zimo celo ob žrebeta, ki je postal žrtev požrešnih volkov. Zaradi vedno hujšega mraza in velikih snežnih zametov so zverine postale tako drzne, da so njihovi sledovi vodili prav do človeških bivališč.

Iz vseh pokrajin dežele so prihajale pritožbe o volčji nadlogi. Pokrajinski guvernerji so v prizadevanjih področjih izdali dovoljenja za prijemanje pogonov na volkove. Za vsako ustreljeno zverino so razpisali denarno nagrado. V pokrajini Badajoz v Estremaduri so volkovi iz ene same črede raztrgali 100 ovc. Estremadura igra v go-

no željo je stotnik Hamann položil izbrana jajca v slamo. Vse prebivalstvo je stalo naokrog in gledalo, kako se po kratkem oklepanju sedla na jajca in pričela valiti. Iz previdnosti je valila v praznem hlevu, ki so mu vrata zaprli z žično mrežo. Ključ je kajmakam osebo izročil Albancu, ta si ga je obesil okrog vratu.

Nekoliko dni pozneje je Husain Tufajl, poglavar plemena, povabil naju s stotnikom k sebi in sva se seznanila z mlado dvojico ki je povzročila toliko nemira v malem kraju. Bila sta oba zelo zaljubljena, a tudi v velikih skrbih. Kaj če bo kokoš izvalila vseh deset jajc? Tedaj bi se morala ločiti, kajti zaupar kajmakamov odlok ni bilo priznati. Kakor težka senca je ležala negotovost nad hišo.

Ljudje ob makedonskih mejah so divji, neobzdrani, v svoji jezi nepreračunljivi a pri tem veliki otroci. Naisi bi Evropeci to božjo sodbo jemali še tako smešno, ti ljudje so jo jemali zelo resno. Zanje ni bila igra, v svoji primitivni vemosti so bili prepričani, da bo višja sila izrekla svojo voljo s pomočjo valče kokoši. Dvajset dni in naslednjo noč ni spal noben človek v Debru.

Dopol dne je bila valitev zaključena, deset piščet je zagledalo luč sveta zaljubljena dvojica je smela ostati skupaj. Deseto jajce je ostalo trdo. Ismail Skedra ga je natančno pregledal ga ovolal in treščil nato s tiho kletvijo v Radiko.

Popoldne sva se s stotnikom odpravila na prejšnjo zavoljo božje sodbe sva bila tako izgubila nekoliko dni. Ob vznjožju nekega prepada sva se utaborila in si pripravila večerjo.

Stotnik Hamann je vzel iz oprtnika dve jajci in eno odrgel. Raztrčalo se je in v zasmehlo. »Preden ste ga skuhali, bi ga bili lahko pogledali proti luči,« sem dejal. Stotnik je z žlico mirno pomel svoj čaj. »Moje je bilo sveže,« je odgovoril. »Včeraj jutraj sem ga podtaknil kokli in si vzela eno izmed njenih.« Dodal je z nasmeškom: »Trdo skuhanu jajca so v vseh okoliščinah zanesljiva, Alah pa ne.«

spodarskem življenju Španije veliko vlogo zaradi ovčje- in svinjereje. Oblastva so podvela vse potrebne ukrepe, da bi prebivalstvo ne bilo tako hudo prizadeto. Odrejeno je bilo, da so izpostavljali zastrupljene kose mesa, seveda s primerno previdnostjo, da niso bila ogrožena druga živa bitja.

Celo z juga, iz Andaluzije, prihajajo poročila, da je volčja nadloga vedno večja. Kmetje so imeli priliko opazovati, kako je trop volkov obkrožil čredo bojnih bikov. Končno se je razvila med bikli in volkovi prava bitka, pri čemer je postal žrtev volkov lep mlad bik, Lovci v dolinah Bilbaa v severni Španiji so podrli več do 100 kg težkih volkov, ki močno pustošijo med ovčimi čredami.

Kljub vsemu lahko govorimo še o sreči, da volčja nadloga ni še večja. V državljanski vojni, ko so špance morile druge skrbi, kakor prirejanje pogone na volkove, so se zverji silno razmnožile.

Nasprotno pa iz Oviada, kjer je vso zimo vladal hud mraz, ne prihajajo več pritožbe čez medvede. Pred državljansko vojno v Španiji je prebivalstvo teh krajev mnogo trpelo zaradi medvedov. Še l. 1936 so tam ustrelili 170 funtov težko medvedko.

Križem sveta

Nov etnografski muzej v Rimu. V Rimu urejujejo nov etnografski muzej, ki bo imel svoje prostore v eni izmed palač rimskih svetovne razstave. V muzeju bodo na ogled zbirke, ki so bile razstavljene že l. 1911. ter so bile zadnje čase shranjene v vili d'Este. Poslojce novega muzeja se nahaja na trgu Imperiale. V novem muzeju bodo razporedili tudi etnografsko zbirko »Luigi Pigorini«, ki obsega 35.000 predmetov.

Povratak Madžarov iz Perzije. Budimpeštanski listi beležijo, da se je te dni vrnilo na Madžarsko več družin, ki so bile zadnja leta naseljene v Iranu. Mnogi moški člani madžarskih družin so bili internirani, ko so Angleži zasedli deželo.

Kultura Etruskov v filmu. Giulio Morelli pripravljajo film o kulturi Etruskov. Film zasleduje namen seznaniti gledalce z zgodovino in kulturo tega naroda. Zato bo film v glavnem prikazoval umetnost Etruskov v kipih, bronu, terakotah in freskah, ki so jih našli v starih grobovih.

Utesnitve ženske mode v Franciji. Med nemško in francosko vlado je bila nedavno sklenjena posebna pogodba, ki predvideva nakup in prodajo luksuznih predmetov. V prvi vrsti postavlja sporazum med obema državama meje razkošni ženski modi. Tudi Francozinje bodo morale upoštevati vojne razmere ter omejiti svoja modna prizadevanja na vsej strani.

Opuščeni zlatokopi. Angleški minister za kolonije je bistveno omejil obratovanje v zlatokopih v Afriki. Od dosedanjih rudnikov jih bo obratovalo samo sedem. Ukrep je bil izdan z namenom, da se prihrani za vojnovažno gradivo in delavne moči.

Rosomah raztrgal 80 severnih jelenov. Kakor poročajo finski listi je nek rosomah v pokrajini Sodankylä, na severnem Fin-

skem naekrat raztrgal 80 severnih jelenov. Ta tudi na Finskem redka roparica živi na skrajnem severu v gozdnatih in gorskih pokrajinah Laponske. Severni jeleni se je zaradi njene krvočnosti strašno boje. Nenasitna zver umori na tucate živali s tem, da jim pregrizne vrat in izpije kri.

Pse je dovoljeno jemati v zaklonišče. Na prošnjo društva za varstvo živali je madžarski vojni minister izdal nova določila za postopanje z živalmi ob letalskih napadih. Stanovanci smejo vzeti psa v zaklonišče, če so s tem sporazumni vsi hišni prebivalci.

Fogazzarov roman na filmskem platnu. Italijanski režiser Mario Soldati je dovršil priprave za filmanje Fogazzarovega romana »Malombra«, ki predstavlja eno najzanimivejših del v novejšem italijanskem slovstvu. Dejanje filma se vrši v Ottocent, vlogo Marine pa igra filmska umetnica Iza Miranda.

Zapora nočnih lokalov na Slovaškem. Notranji minister je odredil zaporo vseh barov in nočnih lokalov na ozemlju Slovaške. V utemeljitvi tega ukrepa se navaja, da je veliko število, predvsem majhnih lokalov, bilo središče in ognjišče senzacionalnih vesti in paniko vzbujajočih poročil.

Odkrito tajno pokopališče rdečih v Španiji. V Sardanoli, blizu Barcelone so odkrili tajno pokopališče izza državljanske vojne, ko so komunisti pod neko cerkvijo pokopali 1.000 svojih žrtev. Oblasti ugotavljajo istovetnost mrtvecev, kolikor je to po tolikem času sploh še mogoče.

20 milijonov knjig je lani izposodilo 5000 nemških obratnih knjižnic. En sam veleobrat z 80.000 člani je izposodil v lanskem letu 600.000 zvezkov.

Nič več kovinskih gumbov na ameriških uniformah. Washingtonske oblasti so odredile, da se od sedaj ne smejo uporabljati nikakršne kovine za izdelovanje gumbov na uniformah ameriških vojakov in oficirjev.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 4. MARCA 1943-XXI

7.30: Slovenska glasba. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 12.20: Poročje. 12.30: Poročila v slovenski. 12.45: Operetna glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenski. 13.12: Pisana glasba. 13.25: Prenos iz Nemčije. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec. 14.15: Laska glasba. 15.00: Poročila v slovenski. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.10: Pet minut gospoda K. 17.15: Na harmoniko igra Avgust Stanko. 17.35: Godalni orkester vodi dirigent Angelo. 19.30: Poročila v slovenski. 19.45: Laska glasba. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenski. 20.30: Koncert orkestra Co. 21.00: Koncert radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec. 21.30: Simfonični koncert vodi dirigent Previtali. V odmoru: Predavanje v slovenski. 22.45: Poročila v italijanski.

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

»Trdi ste z menoj, gospa,« sem dejala. Toda izročena sem vam na milost in ne preostane mi drugega, kakor da se vam podvržem.«

Pogledala me je; njen lep, dobrodušni obraz je zalila rdečica.

»Bog mi je priča, da iz dna srca čutim z vami,« je vzklila.

Po tem nehotnem izlivu naklonjenosti je segla po svojem pletenju, kakor da me hoče odslavit.

Pozdravila sem jo z nemim priklonom in šla.

Prišla sem v to sobo, ne da bi natanko vedela, kaj naj napravim; iz nje pa sem odhajala trdno odločena, da bom odkrila skrivnost, ki sta mi jo mati in sin tako skrbno skrivala, pa naj se zgodi, kar hoče.

Ko sem prišla do svojega hotela sem zagledala svojega moža, ki se je sprehljal pred njim, očito pričakuječ mojega prihoda. Bila sem pripravljena, da mi povem po pravici, ako bi me vprašal, od kod prihajam.

Razburjen mi je prihitel naproti.

»Nekaj bi te prosil,« je izpregovoril. Ali bi se hotela vrniti z menoj v London, s prvim vlakom? Gre za neko stvar, ki me silno zanima in zaradi katere moram biti v Londonu. Kakor se zdi, ti ni do tega, da bi se takoj odpeljala z ladjo. Tu te ne morem pustiti same. Nimaš nič proti temu, da bi se vrnila za dan ali dva v London?«

Nisem imela nič proti temu. Tudi jaz sem si želela vrniti se v London.

V Londonu bom lahko vprašala za svet advokata, ki mi bo povedal, ali sem pravilno poročena ali ne. Tam bom tudi vprašala za svet starega očetovega uradnika. Benjaminu se lahko zaupam bolj kakor komur koli na svetu. Nisem hotela, da bi stric vedel, v kakšnem strašnem položaju se nahajam.

Cez dve uri sva se že vozila v vlaku. O, kakšna razlika med to drugo in ono prvo vožnjo!

Najela sva stanovanje v nekem hotelu nedaleč od Portland Placea.

Naslednjega dne po zajtrku mi je Eustahij dejal, da me mora zapustiti zaradi svojih opravkov. Povedala sem mu že, da bom imela tudi jaz neke opravke v mestu. Ni mi branil, da grem sama v mesto, zlasti ker sem imela na razpolago hotelski avto.

Bila sem žalostna tega jutra; čutila sem globoko bol zaradi odtujenosti, ki je nastala med nama. Mož je bil že na pragu, ko se je vrnil, da me poljubi. Presunil me je ta nenadni izliv nežnosti, ovila sem mu roke okrog vratu in se nežno prižela k njemu.

O, dragi, zaupaj mi. Vem, da me ljubiš, pokaži mi tudi, da mi zaupaš.

Globoke je vzdihnil ter se brez nejevolje, a potr osvobodil mojega objema.

»Valerija, misliš, da sva bila enih misli, da se ne bova več vračala na to vprašanje. Mučiš sebe in tudi mene.«

Naglo je odšel iz sobe, kakor da se boji, da ne bi povedal preveč.

Brž sem poklicala voz, da bi čim prej ubežala svojim mislim.

Voznik me je zapeljal v različne trgovine, kjer sem nakupila stvari, o katerih sem bila govorila svojemu možu ter tako opravila odhod z doma. Nato sem se lotila posla, ki mi je v resnici ležal na srcu; pohitela sem k staremu Benjaminu.

Benjamin je bil sprva silno osupnjen, ko me je zagledal; nato je opazil, da sem blela in vzmernirjena. Brez uvoda sem mu zaupala vzrok svojega nemira. Sedela sva pred kamnom, v njegovi majhni knjižnici in pripovedovala sem svojemu staremu prijatelju, kaj se mi je bilo pripetilo.

Dvakrat cvetoči mandelj

Spremenljivo klimo Aten označuje najboljše tisti pregovor, ki pravi, da se kljuje na atenskih ulicah zjutraj krč od mraza, opoldne razpada od vročine, zvečer pa ga dež ne samo oplakne, ampak z nalivom odnese s seboj. In res je na svetu menda malo tako spreminljivega, kakor je atensko vreme. Primeri se, da v Atenah dežuje, okoliške planine pokrije sneg, čez dan pa posije sonce, ki pripeka s takšno silovitostjo, da se hoče človek stopiti od žara. Atenci dobro poznajo nestanovitnost in zahrbtnost svojega vremena ter se ga temeljito čuvajo. Vendar je celo v Atenah malo ljudi, ki ne bi imeli skoraj dnevno nahoda ali pa katerim ne bi od časa do časa škodoval mraz.

Največja žrtev nestanovitne atenske klime je mandelj, ki se da »potegniti« pripekačim sončnim žarkom ter že sredi zime požene najbujnejše cvetje. Kakor zasmeženo se zdi to drevo v mrzlih zimskih dnevih, ko je polno cvetja. Njegovi snežnobeli cvetovi pa razširjajo tudi blage vonjave, ki omamljajo človeka.

Ce se človek pelje iz Aten v Sounion, kjer stoji diven antični tempelj Posejdonu, vidi sredi med zimo in pomladjo na desni in levi cvetoče mandlje, ki so se odeli v krasotno oblačilo. In prav zato, ker ta drevesa oznanjajo bližnjo pomlad in ker so tako neskončno lepa, so Atencem najbolj pri srcu. Mnogo grških ljudskih narodnih pesmi opeva mandelj, katerega večnoma primerja deklid v svetovskih oblačilu. Če pa pritisne zima z vsčjo ostrino, mora mandelj odvračati svoje cvetje. Vreme ga je ukanilo, ni mu pa izpodredzalo življenjske sile, kajti primet se, da mandelj ponovno zacvete, ko se zbudi prava pomlad.

Koristni nasveti

Majhne ostanke sveč lahko še vedno uporabimo za razsvetljavo. Iz bombaževine izrežemo primeren stenj. Konec stenja potegnemo skozi košček lepenke, ki jo prilijemo na dno kakega kozarca ali glnaste posode. Nato pa viljevo v posodico parafin, ki ga dobimo, če raztopimo ostanke sveč. Vrhnji konec stenja takisto potegnemo skozi košček lepenke, ki jo pustimo vrh parafina, dokler se parafin ne strdi, nato pa snamemo lepenko — in novodobna sveča je gotova.

Stisnil mi je roko; preveč je bil potr, da bi mogel govoriti.

Ko je nekaj minut razmišljal, je ponovil ime moje tašče, kakor da sprašuje samega sebe.

»Macallan? Macallan? ... Kje sem slišal to ime? Zakaj mi zveni v ušesih, kakor da mi je znano?«

Vendar je kmalu prenehal brskati po svojih spominih ter me vprašal, kaj naj stori zame.

Odgovorila sem mu, da mi lahko predvsem razjasni dvom, ki me neznosno muči. Ali sem pravilno poročena ali ne? Na to vprašanje se mu je namah povrnila prejšnja odločnost.

»Pred hišo imate avto,« mi je odvrnil, »pojdit, popeljeva se k mojemu advokatu.«

Odpejala sva se v Lincoln Inn Fields.

Benjamin je na mojo prošnjo razložil advokatu zadevo tako, kakor da gre za neko mojo prijateljico. Ni nama bilo treba čakati na odgovor; advokat je brez obotavljanja izjavil, da sem pravilno poročena, saj sem se poročila v dobri veri, da je ime mojega moža njegovo pravo ime. Moje poročne priče, moj stric, teta in Benjamin so bili enako prepričani o tem. V takem slučaju ni o tem nobenega dvoma; poroka je pravilna; Macallan ali Woodville — vseeno je. Njegova prava žena sem.«

Po tem odgovoru se mi je odvalil kamus s srca. Pristala sem, da se vrnem s svojim starim prijateljem na njegov dom in obudim z njim.

Ko sva se vračala, sem mu povedala svoj sklep, da hočem izvedeti, zakaj se ni Eustahij poročil pod svojim pravi imenom. Moj prijatelj je zmajal z glavo in mi svetoval, naj razmislim o tem. Kako čudno! Besedo za besedo mi je ponovil nasvete, ki mi jih je bila dala moja tašča.

»Pustite stvari, kakršne so, draga moja, zavoljo lastnega ljubelega miru se zadovoljite s čustvi vašega moža.«

V tem trenutku sva se vozila skozi neko ulico v bližini Portman Squarea. Odprla sem usta, da bi odgovorila prijatelju, tedaj pa sem zagledala svojega moža, ki je prišel po stopnicah neke hiše. Gledal je v tla in ni dvignil pogleda niti tedaj, ko je zdrčal najin avto mimo njega. Videla sem, da je imela hiša številka 16. Na prvem vogalu sem prebrala ime ulice: Vivian Place.

»Poznate koga, ki stanuje na številki 16 v Vivian Place?« sem vprašala prijatelja.

»Ne,« je odvrnil Benjamin. »Zakaj vprašate?«

»Ker sem videla Eustahija, ki je prišel iz te hiše.«

»Mislim, da ni to nič čudnega.«

SPORT

Službene objave
iz urada CONIA

Objava št. 9. Ljubljana, 2. marca.

Skrinje za prvo pomoč. Glavno tajništvo CONI-a, odsek za zdravniško službo za športnike, je odredilo, da morajo vsa športna društva imeti svojo skrinjico za prvo pomoč in da mora ta skrinjica biti zmerom pripravljena na tekmovališču ter biti na razpolago službojučemu športnemu zdravniku. Sportno-zdravniška služba je sklenila dogovor z družbo za prodajo zdravilnih izdelkov (Roma, Via Pò 7), ki bo dobavljala take skrinjice z zdravili in pripravami za prvo pomoč za ponesrečene športnike, in sicer za ceno Lir 440 za vsako, franko Roma.

Sportna društva iz območja CONI-a se lahko neposredno obrnejo na omenjeno dobaviteljo z obveznim pismom za plačilo. Tvrdba jih bo poslala, brž ko bodo pripravljene, proti nakazilu ustreznega zneska.

SLUŽBENE OBJAVE
iz nogometne zveze

Na zadnjem sestanku zastopnikov nogometnih klubov so bili sprejeti naslednji sklepi:

Prispevek za zvezo v prvenstvenem tekmovalstvu znaša: a) za tekme prvega razreda: 30 lir, b) za tekme drugega razreda, mladine in rezerv 20 lir. Te prispevke plača klub, ki tekmo prireja, kakor tudi sodniške takse. Do 15. marca naj klubi predložijo seznam onih igralcev, ki so bili prej verificirani in jih ne nameravajo več prijaviti v verifikacijo, ker se bodo taki igralci lahko prijavili za sodelovanje pri drugih klubih.

Zaradi fotografiranja je bil dosežen sporazum s fotografom Kocmurjem za izdelavo slik po znižani ceni; oni igralci, ki si nameravajo dati izdelati slike po znižani tarifi, prejmejo pri zvezi v uradnih urah potrdilo, s katerim naj se potem zglasijo pri omenjenem fotografu.

Pozivajo se vsi klubi, da plačajo nemudoma članarino za tekoče leto kakor tudi, da si nabavijo prijave za verifikacijo ter jih čimprej izpolnijo, da ne bo prevelikega nalaga zadnje dni pred tekmovaljem. Brez izkaznice ne bo smel nihče igrati.

Iz Zbora nogometnih sodnikov.

Pozivajo se vsi gg. sodniki, da se zanesljivo udeležijo obveznega plenarnega sestanka, ki bo v četrtek dne 4. t. m. ob 18 v prostorih CONI-a (palača Kreditne banke). Vsi gg. sodniki naj prinesejo s seboj stare izkaznice, ki bodo podaljšane za 1. 1943.

DRUGIH 12 IGER

Neporažen table-teniški igralec je samo še Bradeško...

V nedeljo so nadaljevali pri Mikliču — v režiji Miadike — table-teniški turnir najbližje desetorice ljubljanskih igralcev. Ob približno enaki udeležbi gledalcev, kakor prejšnjo nedeljo in zadovoljivi organizaciji, je bilo odigranih zopet 12 iger, ki naj po naslednjih 12 igrar rešijo vprašanje o moči posameznih igralcev.

Ze o igrarh prve tretjine smo zapisali, da niso bile na prav izredni višini. Se toliko bolj velja ta ocena, žal, tudi za nedeljske igre, razen zadnjega srečanja med Bogatajem in Romanom Strojnikom. Bile so same povprečne partije, kakršnih smo navajali pri običajnih tekmovaljih in ne pri izbirni najbolj. Posebno črn dan so imeli Hermežani, ki vse do zadnje igre niso dosegli nobene zmage. V splošnem je bilo vse polno presenečenj, od prve, pa prav do zadnje igre, ali bolje rečeno, do zadnjega seta...

KAKO SO TEKMOVALI?

V šubertovi odsotnosti sta otvorila tekmovalje Bradeško in Poženel. Čeprav je bil Bradeško velik favorit, ni nihče pričakoval, da bo svojega nasprotnika odpravil tako gladko (21:9, 21:14). Rezultat je tem bolj neobičajen zato, ker je tudi zmagovalac igral zelo slabo in nesproščeno. Enako, seveda — še izdatneje, velja za poraženega Poženela, ki ga tudi pozneje skoraj ni bilo mogoče spoznati.

Četrto točko v celotni oceni si je takoj v naslednji igri priboril Bradeško v borbi proti Alešu Strojniku. V prvem setu se je sicer zdelo, da bo prišlo do največjega presenečenja, ker bi A. Strojnik, ki je zadnji na tabeli, skoraj porazil favorita. Prvi set je A. Strojnik dobil tako sigurno, da je redko kdo dvomil, da bo poražen. Toda že v začetku drugega seta, ko je Bradeško krepko potegnili, se je videlo, da je bil prvi set za poraženega samo slučajnim intervalum, in nič več.

Domani - jutri

CINE KINO UNION

LILIA SILVI
ROBERTO VILLA
IRASEMA DIEIAN
CARLA DEL POGGIO

VIOLETTE
nei capelli
TRI PRIJATELJICE
FONDIRAMA-LUX
C.L. BRAGAGLIA
Una produzione
Diretta da
Regia

V naslednji igri je nastopil Bogataj proti Merali. Dasi je Merala znan kot izvrsten taktični igralec, čigar največja odlika je, da zna iz popolne obrambne igre v najugodnejšem trenutku preiti v kratko ofenzivo, je malo kdo računal z njegovo zmago. Po skoraj čisto izenačenih prvih dveh setih smo že smatrali Bogataja za signurna zmagovalca, toda Merala si je z veliko potrpežljivostjo in borbenostjo pridobil gol za golom in končno v zelo napetem finišu tudi zmagal. To je bilo največje presenečenje vsega tekmovalja.

Sledila je precej nezanimiva igra med R. Strojnikom in Šubertom, ki jo je prvi sigurno odločil v svojo korist. Šubert je sicer vložil v igro vse svoje znanje ter tudi pokazal, da zna odlično napadati, toda manjka mu taktike, razen tega pa igra, kakor pravimo, premalo »z glavos«. Ko bo odstranil še ta nedostatek, bo gotovo uspešnejši posegel med dogodke.

Nato je nastopil dvakrat zapovrstjo in obakrat tudi zmagal Recek, ki je najprej porazil Aleša Strojnika, ki na tem tekmovalju menda ne misli zmagati in nato še Šuberta, v zelo pametni in solidni igri, ki temelji vse bolj na obrambi kakor na napadu. S tema dvema zmagama si je Recek neopričakovano utrl pot navzgor in bo verjetno zasedel zelo vidno mesto.

Naslednjih pet iger je bilo odigranih brez posebnega ognja in kazalo je, da se bo tekmovalje to nedeljo končalo precej klavmo. Najprej je Roman Strojnik precej lahko premagal Meralo, ki mu je bil posebno nevaren zato, ker igra njemu zelo podobno igro. Nato je Keržič presenetil čisto nerazpoložena Poženela in si tako priboril prvo točko. Sledila je igra Bradeško-Šubert, ki je bila zanimiva le zaradi napadalne igre obeh nasprotnikov, od katerih pa je (rezultat je bil 21:9, 21:16), bolj ustrežala Bradešku.

Merala in Keržič sta si nato priborila vsak še po eno točko. Dočim je imel Merala z Reckom precej opravka (prvi set 22:20), je imel Keržič z Alešem Strojnikom mnogo manj posla in ga je odpravil v drugi polovici celo z 21:8. Največje zanimanje je vladalo za zadnjo igro, ki sta jo odigrala

BOGATAJ IN R. STROJNIK

oba favorita za prvo mesto. Po Bogatajevem porazu proti Merali in uspešnih Strojnikovih igrah je imel Bogataj »na papirju« skoraj manj izgledov na uspeh. Igra sama pa je pokazala slab nasprotnik. Gospodar nad žogico je bil v vseh treh setih, dasi je prvega nesrečno izgubil, Bogataj, ki je igral neverjetno mirno in efektivno. Pošiljal je Strojniku tako močne »drivese«, da jn ta pri najbolj volji ni mogel braniti. Strojnik se je sicer skušal rešiti stalnega pritiska s premišljenimi plasiranimi udarci v sredo mize, ki so za Bogataja najbolj neugodni, toda to pot ni uspel. Bogataj je pokazal igro, ki je že dolgo nismo videli in tako slednjič izpolnil pričakovanja, ki so jih stavili nanj.

Ta nedeljska igra je do kraja zmedla račune raznih prerokov, ker je sedaj do-

šla negotovost, kdo bo zmagovalca. Očitali bosta namreč igri Bogataj: Bradeško in Roman Strojnik: Bradeško ter ni izključeno, da bodo dosegli vsi trije enako število točk. Od ostalih sta se posebno izkazala Recek in Keržič, ki sta se proti pričakovanju pomaknila močno navzgor.

Med zadnjo igro je prišlo spet do nezaklenelega nespornega prizora, kakršnih smo sicer že vajeni, ki bi pa le morali že izginiti iz našega sporta. Vse prizadete bi opozorili — ponovno — samo na to, da odloča o pravilnosti ali nepravilnosti med igro samo sodnik in nihče drugi. Morebitne nepravilnosti pa naj se rešujejo, če je treba, bolj športno kakor se je zgodilo v nedeljo.

Tekmovalje bo zaključeno prihodnje nedeljo. Ker so na sporedu zelo napeta tekmovalja med favoriti in sploh zadnje igre turnirja, bo gotovo v dvorani še prav posebno užitek za prijatelje sporta.

Čisto na kratko

Na Spodnjem Štajerskem so že začeli tekat za žogo. Zadnjo nedeljo so imeli skoraj svečano otvoritev na Rapidovem igrišču v Mariboru, kjer je bilo res videti prav živahno tekmo dveh starih nasprotnikov, in sicer domačega Rapida in celjskih nogometašev v borbi za Tschammerjev pokal. Tekma od odmora ni prinesla odločitve in šele v podaljški so domačini izvlili tesno zmago s 4:3. Mariborski železnikarji so šli isti dan na majhno poskušnjo v Ljubo, ki pa jim ni uspela preveč zadovoljivo. Slabi podeželski nasprotnik jih je »namahal« gladko s 6:3.

Jesenjski nogometaši so oni dan gostovali v Litiji, ki se zmerom bolj razvija v živahno sportno in posebej še nogometno središče. Nogometaši z Jesenic, ki imajo za seboj že precej skušenj in so pretekli precej več travnikov kakor Litijani, so se morali kar zadovoljiti s skromnim remisiom v razmerju 3:3 in tudi od odmora se bili samo za en zgoditnik na boljšem.

Ko smo že pri okroglem usnju, zapišimo še izide prvenstvenih tekem zadnje nedelje z Dunaja, ki se glasijo takole: Vienna — Rapid 6:4, Wacker — Sportklub 1:1, Austria — WAC 2:0, RSG Wien — FC Wien 1:1, FAC — Sturm (Graz) 11:0. — V tabeli vodi Vienna pred Sportklubom in Austrijo.

V brežiškem okrožju je bila pred kratkim ustanovljena sportna zveza, ki bo gojila vse sportne panoge, predvsem pa nogomet, lahko atletiko, rokomet, tabletenis in telovadbo. Razen tega je v Brežicah vsak teden dvakrat v večernih urah uvedena telovadba za moške in ženske, katera novost je bila med prebivalstvom sprejeta s splošnim odobravanjem.

Madžarski boksarji so konec minulega tedna gostovali v Švici, kjer so v Carinhu nastopili proti švicarski državni reprezentanci in zmagali precej krepko z 10:6 točkam. Pri vsem tem pa so Madžari še izgubili dve točki po diskvalifikaciji Torma v welterski teži, ki si jo je sicer odlični boksar »zaslužil« s slučajnim preizkusnim udarcem.

Sportna sekcija Hermes (nogometni odsek). Redni treningi v telovadnici poleg stadiona na Vodovodni cesti (vhod z dvorišča) bodo vsak torek in četrtek ob 18. uri. Pozivajo se vsi stari člani in novi, naj se zanesljivo udeležujejo teh treningov. Za nabavo copat, brisač in nogavic naj vsak prinese s seboj točke oblačilne nakaznice. — Načelnik.

Drobne zanimivosti

Zenski pismonoše v Bukarešti. V rumunski prestolnici so sprejeli prvo skupino 500 deklet v službo kot pismonoše in raznašalke brzojavk.

Egiptski film o Aidi. Preko Carigrada poročajo, da je neka egiptska tvežka posnela Aido za kinematografski film.

300 medvedov na švedskem. Število medvedov na švedskem cenijo po nedavni ugotovitvi švedskega tiska na 300. Sredi 19. stoletja je bil na Srednjem švedskem ustrelni zadnji medved in sedaj se te zveri nahajajo samo še v severnem delu države. Tam so se v zadnjih letih močno razmnožili, tako da delajo veliko škodo. Oblastva so zato dovolila znatno skrajšanje števila medvedov.

2,7 milijona govedi strada. Izredna suša v preteklem poletju je po poročilih iz Montevidea povzročila veliko škodo med govedom. Po cenitvah je bilo uničenega 30 odstotkov vsega števila govedi v Urugvaju. Izstradane živine je že blizu 3 milijone. Skupno škodo rejcev živine ocenjujejo okrog na 40 milijonov zlatih pezov.

Tehničen besednjak za tuje delavce v Nemčiji. V neki tvornici znanega nemškega konzorcija I. G. Farben je bil uveden med delavci, ki so večinoma tujeja porekla, poseben tip besednjaka, ki omogoča vsakemu delavcu, da se v najkrajšem času seznaní s potrebno terminologijo v svoji stroki. Pravijo, da se besednjak kot pripomoček pri delu izvrstno obnaša.

MALI OGLASI

Kdor želi službo plačano na vsako besedo L. 30, za drž. in prov. takse — 60, za del. iznos za te oglase L. 7. — Najmanjši iznos za te oglase L. 7. — Za ženske in dopisovanje je plačati za vsako besedo L. 1. — Za vse druge oglase L. 60 za besedo, za drž. in prov. takse — 60, za del. iznos za te oglase L. 3. — Najmanjši iznos za te oglase L. 10.

Hišni posli
iščejo službe

Postrežnica
mlada, pridna, vešča
vseh gospodinskih del.
želi službo od 7. do 3.
ura. Ponudbe na ogl.
odd. Jutra pod »Postre-
na 112.« 3523-1

Hišni posli
dobijo službo

Postrežnica
se takoj sprejme dnevno
od 3 ure. Naslov v
ogl. odd. Jutra.
3517-1a

Mlado služkinjo
ali postrežnico sprejemem
takoj. Florjančič, Flor-
janska ul. 19/II. 3514-1a

Postrežnico
ki ljubi otroke, sprej-
mem za hišna dela dva-
krat na teden. Naslov
v ogl. odd. Jutra.
3525-1a

Postrežnica
vešča šivanja, kateri je
bilo rečeno, da vpraša
čez en teden, naj se ta-
koj javi v 19/II-ovi
ulici. 3524-1a

Služkinjo
iščem. Nastop takoj.
Predstaviti se od 9—12.
Ani Polič, Zvezna 5.
(Zelena jama.) 3535-1a

Poštenega hišnika
(hišnik) kateri se ra-
čuna na vsa hišna dela
in popravljanje sprej-
mem. Dopis »Prden«
na ogl. odd. Jutra.
1537-1a

Pouk

Klavirsko
harmoniko
poučujem tudi na domu.
Naslov v ogl. odd. Jutra
pod »Uspeh«. 3533-4

Prodam

Moški plašč
rangiran in damski šival-
ni stroj prodam. Naslov:
Streliška ul. 24 priležje
desno. 3494-6

Sportni vozilek
lep, napredaj. Hotim-
rova 8, šiška. 3519-6

Zimo za modroce
vseh kvalitete kupite že
od 32 Lir naprej pri
Zimac, Milan Jager,
mehanična prednica ži-
me. Trgovina Sv. Petra
17, predilnica: Pušna.
J-237-M-6

Nov prt
in 5 serviet iz damasta,
moško obleko, staro bla-
go in čevlje šteje 42.
prodam. Ogled od 10.
do pol 1. ure. Naslov
v ogl. odd. Jutra.
3528-6

Kuhinja
mala, kompletna, novejša,
postelja z vložkom,
vzmeti in volnenim mo-
droce, blago za mo-
droce prodam. Naslov
v ogl. odd. Jutra.
3547-6

Perzijanec plašč
črn, jedini pribor za 6
oseb, kompletan, prvo-
vrstno kina srebra. Na-
slov v ogl. odd. Jutra.
3548-6

Semeni
za vrt in polje dobite
v trgovini Dominik Be-
zenšek, Miklošičeva c. 6
(palača Ljudske posojil-
nice). 3534-6

Kupim

Gramofonske plošče
dobro ohranjene ali pa
v neuporabnem stanju kupim
plača največje denve
cena »Everest«. Prešernova
ulica 44. I-212-M-7

Kristal-servis

za 12 oseb (za vino in
šampanjec) kupim takoj.
Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Kristal«
3512-7

Srebrne predmete

stare in kovane kupim.
Naslov v ogl. odd. Ju-
tra. 3529-7

Hlevski gnoj

dobro obložen, cca 10
ton kupim. Naslov v ogl.
odd. Jutra. 3540-7

Vreče, stare
bicikelj gume,

gume za motorna kolesa
in avtomobile in pisalni
stroj kupimo. Gasogeno
Merkur, Puharjeva 6.
3542-7

Knjige

Planinske spise
kupim: I. zvezek, brez-
hiben, vezan. Prodajni:
II. in III. zvezek, nov,
vezan v celo platno, ko-
mad po 35 Lir. Na po-
vabilo pridem v pisarno,
ali na dom. R. Puc,
Ljubljana, Prekmurška 2.
3532-8

Kolesa

Več tricikeljev in
cize
na gumi kolesa različne
velikosti se razproda po
zelo nizki ceni. Gasogeno
Merkur, Puharjeva 6.
3543-11

Kupimo
stare bicikle
bicikelj gume in motor-
na kolesa. Plačano zelo
dobro. Gasogeno Merkur,
Puharjeva 6. 3544-11

KUPUJTE

edino pri naših
OGLAŠEVALCIH!

Pohištvo

Oprema za samsko
sobo

več komadov s posteljo
in kavčem po zelo nizki
ceni napredaj. Tricikelj-
delavnica Šušteršič, Ble-
wsova 13. Figovec, leto
dvoršče. 3545-12

Posest

Tristanovanj. vilo
zamenjam z manjšo pro-
sti primerom doplačila.
Ponudbe na ogl. odd.
Jutra pod »Zamenjava
vile«. 3456-20

Parcele

že od 23.000 Lir prodaj
real. pisarna Pristavec
Franjo, Ljubljana, Ce-
sta Arielle Rea št. 3
(bivša Gospojtvska ce-
sta). I-235-M-20

Zemljišče

preko 20.000 kv. m. za
parcelacijo, v bližini pe-
rijerji, prodam. Ponu-
dba na ogl. odd. Jutra
pod »Dobra nalozba«. 3510-20

Hišo

v centru kupim brez
posredovalcev. Teden
opa pošljite z navedbo
donosa in obremenitve
ter cene na ogl. odd.
Jutra pod »Ljuba«. 3536-20

Sobo odda

Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom od-
dam takoj. Naslov v ogl.
odd. Jutra. 3522-23

Separirano sobo

oddam solidnemu go-
spodu. Naslov v ogl. odd.
Jutra. 3527-23

Opremljeno sobo

lepo, poleg gl. kolodvo-
ra, oddam. Slomškova
ul. 7/II. 3530-23

Sobe išče

Opremljeno sobo
s souporabo kuhinje
spodu zakona. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
»Uradnik«. 3520-23a

Dve opremljeni
sobi

s kuhinjo v centru
ščem. Plačam dobro.
Ponudbe pod »Tri obo-
be«. na ogl. odd. Jutra.
3549-23a

Opremljeno sobo

sončno, išče gospod po
možnosti s balkonom.
Ponudbe pod »balko-
nome«. na ogl. odd. Jutra.
3540-23a

Za vedno nas je zapustila in šla k
Bogu po večno plačilo moja dolž-
žena

Tilka Škofic

ki je umrla dne 2. marca ob pol-
stih zvečer.

K večnemu počitku jo spremimo
v četrtek, dne 4. marca, ob 3 popoldne
v Zal, kapelica sv. Andreja, na po-
kopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 3. marca 1943.

Janek Škofic, mož,
in sorodniki

ZALUJOČI:

Zdravka roj. Koletnik, soproga — Danica por. Demšar, hčerka
Metka, vnukica — Metod Demšar, zet — Ferdo Habjan, brat —
Julija Tancic, sestra — Helena Habjan, svakinja
in ostalo sorodstvo

Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 5. marca, ob 3. uri popo-
dne v Zal, kapela sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, Metlika, dne 3. marca 1943.

Zapustil nas je naš dragi mož, oče, dedek, brat, tast in svak, gospod

RUDOLF HABJAN

sodni oficijal v pokoju

Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 5. marca, ob 3. uri popo-
dne v Zal, kapela sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, Metlika, dne 3. marca 1943.

Zdravka roj. Koletnik, soproga — Danica por. Demšar, hčerka
Metka, vnukica — Metod Demšar, zet — Ferdo Habjan, brat —
Julija Tancic, sestra — Helena Habjan, svakinja
in ostalo sorodstvo

Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 5. marca, ob 3. uri popo-
dne v Zal, kapela sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, Metlika, dne 3. marca 1943.

Zdravka roj. Koletnik, soproga — Danica por. Demšar, hčerka
Metka, vnukica — Metod Demšar, zet — Ferdo Habjan, brat —
Julija Tancic, sestra — Helena Habjan, svakinja
in ostalo sorodstvo

Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 5. marca, ob 3. uri popo-
dne v Zal, kapela sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, Metlika, dne 3. marca 1943.

Zdravka roj. Koletnik, soproga — Danica por. Demšar, hčerka
Metka, vnukica — Metod Demšar, zet — Ferdo Habjan, brat —
Julija Tancic, sestra — Helena Habjan, svakinja
in ostalo sorodstvo

Pogreb dragoga pokojnika bo v petek, dne 5. marca, ob 3. uri popo-
dne v Zal, kapela sv. Antona, k Sv. Križu.

Ljubljana, Metlika, dne 3. marca 1943.

Zdravka roj. Koletnik, soproga — Danica por. Demšar, hčerka
Metka, vnukica — Metod Demšar, zet — Ferdo Habjan, brat —
Julija Tancic, sestra — Helena Habjan, svakinja
in ostalo sorodstvo

OKVIRJE IZDELUJE
SPECIALIST KLEIN
WOLFOVA UL. 4

FRANCE NOVŠAK:

Nemir srca
ROMAN

Župniku se je lice razširilo v dobrodušen nasmeh.

»Taksne so pač komedije na vasi.«

Rudolf se mu je zahvalil za povabilo.

»Nikarte, nikarte,« se je branil mož, »rajši mi obljubite, da drugič ne boste tako dolgo odlašali z obiskom. Saj veste, sam sem tu in se prav rad pogovorim s šolanim človekom. In Marto pozdravite, kadar jo boste videli. Naj lepo skrbí za očeta, da ne bo tako kmalu umrl kot je mati!«

Ko je bil Rudolf že pri vratih, ga je duhovnik poklical nazaj.

»Kdaj pa odidete na Dunaj?«

»V štirinajstih dneh mislim biti že tam.«

»Potem so vam počitnice že štete. Oglasite se kaj pri meni pred odhodom! Nekaj vam